

Εθνικό και
Καποδιστριακό
Πανεπιστήμιο Αθηνών

Έτος 2ο - Τεύχος 4
Δεκέμβριος 2012

Εργαστήριο Μελέτης
της Μετανάστευσης
και της Διασποράς

Μετανάστες στην Ευρώπη: Ανάμεσα στην Οικονομική κρίση και την Αραβική Άνοιξη

Μπουσίου Αλεξάνδρα

Οι Ομάδες Ειδικών: Γερμανικής Πολιτικής, Ελληνικής Πολιτικής, Συγκριτικής Ευρωπαϊκής Πολιτικής και Ιταλικής Πολιτικής της Εταιρείας Πολιτικής Επιστήμης (Political Science Association) και το Ερευνητικό Πρόγραμμα Ασφάλειας και Διεθνών Σχέσεων του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων του Πανεπιστημίου του Westminster διοργάνωσαν στις 9 Νοεμβρίου 2012 ημερίδα με τίτλο «Μετανάστες στην Ευρώπη: Ανάμεσα στην Οικονομική κρίση και την Αραβική Άνοιξη».

Στόχος των διοργανωτών ήταν η ανάλυση των διευρυμένων πλέον παραμέτρων του μεταναστευτικού φαινομένου στην Ευρώπη. Το νέο περιβάλλον της ενοποιημένης ευρωπαϊκής αγοράς μετά την οικονομική κρίση και ο επαπειλούμενος κίνδυνος εμβάθυνσης της κρίσης συνδιαμορφώνει τις

μεταναστευτικές ροές τόσο εντός της Ευρώπης από το Νότο προς το Βορρά όσο και τις πιέσεις στα εξωτερικά σύνορα. Παράλληλα οι συνεχιζόμενες αναταραχές της Αραβικής Άνοιξης επηρεάζουν την κινητικότητα των ανθρώπων σε όλη τη λεκάνη της Μεσογείου και παρόλο που η Ευρώπη δέχτηκε πολύ μικρότερο μέρος των μεταναστών σε σχέση με τις αρχικές προβλέψεις οι θεσμικές εξελίξεις που παρατηρήθηκαν ως επακόλουθο των γεγονότων ήταν σημαντικές.

Αυτές οι εξελίξεις αντιπροσωπεύουν μια θεμελιώδη πρόκληση για τις επικρατούσες παραδοχές σχετικά με τις μορφές, τα αίτια και τις επιπτώσεις των μεταναστευτικών κινήσεων προς την Ευρώπη.

Η πρόκληση αυτή ξεπερνά την μεταναστευτική πολιτική ως πεδίο έρευνας και αγγίζει ευρύτερα φάσματα της πολιτικής επιστήμης συμπεριλαμβανομένων των: ηθική και πρακτική της απονομής υπηκόστητας, κοσμοπολιτισμός, και τα ανθρώπινα και κοινωνικά δικαιώματα. Η ημερίδα επιχείρησε να εξετάσει τις επιπτώσεις αυτών των νέων προκλήσεων τόσο για τους μετανάστες που εισέρχονται και διαμένουν στα κράτη μέλη της ΕΕ καθώς και για τις πολιτικές και κοινωνικές σχέσεις στο εσωτερικό των κρατών αυτών.

Το πρώτο μέρος της ημερίδας αφορούσε τις τάσεις και τις εξελίξεις της Ευρωπαϊκής μεταναστευτικής πολιτικής. Ο Andrew Burridge, του

Durham University, με την εισήγηση του 'Frontex in Greece: Immigration Control at the External Boundaries of the EU', ανέλυσε με ποιο τρόπο οι επιχειρήσεις του FRONTEX στα χερσαία σύνορα Ελλάδας - Τουρκίας μεταβάλλουν τις διαδρομές των μεταναστών και των εμπόρων ανθρώπων ωθώντας τους να μπαίνουν στην Ελλάδα από άλλα σημεία ανάλογα με την ένταση των περιπολιών χωρίς να κατορθώνουν μια σημαντική μείωση της συνολικής ροής από την Τουρκία προς την Ελλάδα. Σύμφωνα με τον εισηγητή, ο οποίος ειδικεύεται στην μελέτη διασυνοριακών ελέγχων η έλλειψη συνεργασίας της Τουρκίας μέσω των συμφωνιών επανεισδοχής παίζει καταλυτικό ρόλο στη σύγχυση του φαύλου κύκλου.

Ακολούθως η συνεργάτης του ΕΜΜΕΔΙΑ Αλεξάνδρα Μπουσίου με την εισήγηση 'Can the rise of mixed flows after the break of Arab Spring explain a euro-Scepticism of the Schengen area?', επιχείρησε να ερμηνεύσει πως τα γεγονότα της αραβικής άνοιξης έθεσαν σε τροχιά μεταρρυθμίσεων δύο βασικούς θεσμούς της ΕΕ, τον χώρο Σένγκεν και την Συνθήκη του Δουβλίνου II. Οι μεταναστευτικές ροές μετά το ξέσπασμα της Αραβικής Άνοιξης αν και ήταν μικρότερες των αναμενόμενων δημιούργησαν ένα κλίμα ευρώ-σκεπτικισμού το οποίο σε συνδυασμό με την έλλειψη διάθεσης αλληλεγγύης και την έλλειψη εμπιστοσύνης ανάμεσα στα κράτη μέλη οδήγησε στην

Περιεχόμενα Τεύχους

1. Μετανάστες στην Ευρώπη: Ανάμεσα στην Οικονομική κρίση και την Αραβική Άνοιξη
2. Επιχείρηση «ΞΕΝΙΟΣ ΖΕΥΣ» και παράνομοι μετανάστες
3. Κείμενο Γνώμης
4. Εργογραφία
5. Στατιστικά Στοιχεία
6. Ερευνητική Δραστηριότητα
7. Παρουσίαση Ε.Μ.ΜΕ.ΔΙΑ.

Μετανάστες στην Ευρώπη: Ανάμεσα στην Οικονομική κρίση και την Αραβική Άνοιξη

αμφισβήτηση της ελεύθερης κίνησης εντός της Ένωσης αντί να οδηγήσει σε ένα δικαιότερο σύστημα καταμερισμού των βαρών του Κοινού Συστήματος Ασύλου.

Η πρώτη συνεδρία έκλεισε με την εισήγηση της Hannah Cross, του University of Manchester, 'Ideological, political and economic power in Africa-EU migration', η οποία ανέτρεξε στις διαχρονικές δυναμικές που καθορίζουν τις μεταναστευτικές ροές από την περιοχή της MENA προς την Ευρώπη. Παράλληλα τόνισε ότι τα γεγονότα της Αραβικής Άνοιξης επέτειναν μόνον για ένα μικρό χρονικό διάστημα τις ροές ενώ η διαχρονική διαχείριση των ροών μπορεί επιτευχθεί μόνο με μια καλύτερη διαχείριση των εξωτερικών σχέσεων της ΕΕ με τις χώρες καταγωγής η οποία θα οδηγήσει σε οικονομική ανάπτυξη της περιοχής.

Η δεύτερη συνεδρία αφορούσε τις αντιδράσεις των πολιτών και των κομμάτων απέναντι στα μεταναστευτικά ρεύματα προς την Ευρώπη. Η κεντρική ομιλία από τον καθηγητή Simon Green, του University of Aston με τίτλο 'Germany: Finally a Country of Immigration?', προσέγγισε το ζήτημα της μέχρι πρόσφατα επίσημης θέσης του Γερμανικού κράτους ότι δεν αποτελεί κράτος μετανάστευσης. Επιπλέον ορίζοντας την έννοια του κράτους μετανάστευσης ανέλυσε με ποιο τρόπο η Γερμανία τόσο σε επίπεδο πολιτικής όσο και σε κοινωνικοοικονομικό επίπεδο έχει πλέον αποδεχθεί αυτό το ρόλο.

Το επόμενο πάνελ ασχολήθηκε με το ζήτημα των νέων χωρών υποδοχής μεταναστών. Ο Jan Rovny, του University of Gothenburg με την εισήγηση 'The Other "Other": Party Responses to Immigration in Eastern Europe' κατέληξε στο συμπέρασμα ότι τα κόμματα της Ανατολικής Ευρώπης διαφοροποιούνται από αυτά της

Δυτικής και Κεντρικής καθώς η ψήφος υπέρ των μεταναστών δεν ταυτίζεται με τα κόμματα της αριστεράς αλλά με τα κόμματα τα οποία είναι υπέρ των μειονοτήτων ακόμα και αν αυτά ανήκουν στο χώρο της δεξιάς.

Για την περίπτωση της Ιταλίας μίλησε η Iside Gjergji, του University of Coimbra στην εισήγηση της 'The Italian government's response to the new migratory pressures from North Africa', όπου αναλύθηκε η αντίδραση της κυβέρνησης μετά την έλευση των Τυνήσιων μεταναστών στην Λαμπεντούσα. Η Ιταλία μια νέα χώρα υποδοχής κατά την εισηγήτρια έχει πολλές ελλείψεις σε υποδομές και σε θεσμούς υποδοχής μεταναστών γεγονός που προκάλεσε σπασμωδικές κινήσεις τόσο από την πλευρά των πολιτών όσο και των πολιτικών.

Τέλος το πάνελ ολοκληρώθηκε με την συμβολή της Λένας Κραμανίδου του City University London, 'Shared frames in the political discourse of migration in Greece'. Η εισηγήτρια χρησιμοποιώντας κριτική ανάλυση πολιτικού λόγου σκιαγράφησε την εισαγωγή και την χρήση του όρου «λαθρομετανάστης» καθώς και την διασύνδεση της με την έννοια της εγκληματικότητας από τους Έλληνες πολιτικούς τα τελευταία χρόνια. Παράλληλα διαπίστωσε ότι η χρήση του όρου «λαθρομετανάστης» αρχικά έγινε από τα κόμματα του κεντρώου χώρου και αργότερα πέρασε στο λόγο της άκρας δεξιάς.

Στο τελευταίο πάνελ η συζήτηση στράφηκε στο ζήτημα της ένταξης, της ταυτότητας και της ρητορικής. Αρχικά, οι Γεώργιος Καρυώτης του University of Strathclyde και Dimitris Skleparis, του Queen Mary, University of London στην εισήγηση

τους 'Migration and Activism in Greece during the Economic Crisis', παρουσίασαν την έρευνα τους που κάλυψε την απεργία πείνας 300 μεταναστών στις αρχές του 2011 στην Αθήνα. Συμπέραναν ότι αυτή η μορφή εξέγερσης προήλθε μέσα από ορθολογικούς υπολογισμούς των συμμετεχόντων και δεν θα είχε αποφασιστεί από την πλευρά τους αν δεν είχαν τη στήριξη πολιτικών ομάδων και μη κυβερνητικών οργανώσεων.

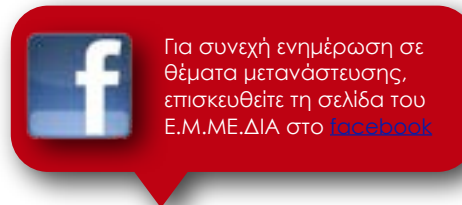
Στη συνέχεια η Claire Sutherland, του University of Durham με την εισήγηση της 'Leaving and Longing: German Migration Museums as Nation-Building Sites', παρουσίασε τη διαλεκτική ανάμεσα

στην κοινωνία και τα μούσεια που είναι αφιερωμένα στο φαινόμενο της μετανάστευσης

και το ρόλο τους τόσο στην ένταξη των μεταναστευτικών ομάδων όσο και στην διατήρηση και της διαφορετικότητας.

Η ημερίδα ολοκληρώθηκε με μια συζήτηση στρογγυλής τράπεζας εφ' όλης της ύλης. Το ζήτημα της μετανάστευσης στην Ευρώπη αποδείχθηκε για ακόμα μια φορά ότι είναι πολύπλοκο και ότι για την αντιμετώπιση του είναι αναγκαία η σύμπραξη περισσότερων τομέων της πολιτικής κοινωνικής και οικονομικής επιστήμης. Ο έλεγχος των συνόρων μπορεί να βελτιωθεί η επιθυμία όμως των ανθρώπων να μεταναστεύουν δεν μπορεί να πιθαναστεί. Η Ευρώπη θα παραμείνει ελκυστικός προορισμός και θα πρέπει να μάθει να χειρίζεται τις μεταναστευτικές ροές.

Σύνδεσμος: επιλέξτε [\[εδώ\]](#)

Επιχείρηση «ΞΕΝΙΟΣ ΖΕΥΣ» και παράνομοι μετανάστες

Παπακωνσταντής Μάρκος

Στις αρχές Αυγούστου του τρέχοντος έτους η ελληνική κοινωνία συγκλονίζεται από το ειδηχθές έγκλημα της Πάρου. Η δημοσιότητα που δίνεται είναι τόσο μεγάλη που μπορεί και κλέβει για λίγες ημέρες τα φώτα της δημοσιότητας από τα νούμερα και τους υπολογισμούς για τις νέες περικοπές σε μισθούς, συντάξεις και για την επιβολή πρόσθετων φόρων. Τα υλικά για την επιτυχία της είδησης είναι επαρκή: το θύμα είναι άτομο νεαρής ηλικίας, ο δράστης είναι παράνομος μετανάστης. Τις ημέρες εκείνες ακριβώς ξεκινά από την Ελληνική Αστυνομία η επιχείρηση «Ξένιος Ζευς». Μια προσπάθεια η οποία συνεχίζεται μέχρι και σήμερα και αποσκοπεί κυρίως στην πάταξη κάθε μορφής εγκληματικότητας η οποία στοιχειώνει τα τελευταία χρόνια το ιστορικό κέντρο της Αθήνας. Πρωτίστως αυτοί που ελέγχονται και συλλαμβάνονται είναι μετανάστες με το κατηγορητήριο της μη νόμιμης διαμονής και της συμμετοχής σε παράνομες δραστηριότητες.

Για τα αποτελέσματα της επιχείρησης έχουν δοθεί κατά καιρούς από την κυβέρνηση στοιχεία τα οποία στην πράξη επιβραβεύουν την υφιστάμενη προ-

σπάθεια και ενισχύουν το επιχειρήματα ότι πρέπει να συνεχιστεί. Εν προκειμένω, το ζητούμενο είναι εάν ως επιτυχία μπορεί να καταγραφεί το ίδιο το γεγονός της σύλληψης. Και εάν με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται η αποσυμφόρηση και η πάταξη κάθε μορφής εγκληματικής δράσης στο ιστορικό κέντρο της Αθήνας το οποίο παρουσιάζει και τα μεγαλύτερα προβλήματα σε σχέση με τις άλλες περιοχές της χώρας.

Αρχικά, θα πρέπει να πούμε ότι δεν υπάρχει μια επιτυχημένη συνταγή προκειμένου να αντιμετωπιστεί η παράνομη εισροή μετανάστων. Εάν υπήρχε, σίγουρα θα εφαρμόζονταν από τα κράτη που τουλάχιστον μπορούν και να την επιβάλουν. Στην περίπτωση δε της Ελλάδας τα δεδομένα είναι τέτοια που καθιστούν την όποια προσπάθεια καταδικασμένη σε πενιχρά αποτελέσματα: νοτιοανατολικό σύνορο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μεγάλα ανατολικά θαλάσσια σύνορα, γειτνίαση με μια γεωπολιτικά ασταθή περιοχή, σύνορο με έναν αρνούμενο να συνεργαστεί γείτονα, οικονομική αδυναμία να μπορεί να διαπραγματευτεί διμερείς συμφωνίες επανεισδοχής, υφιστάμενη ευρωπαϊκή νομοθεσία που

την καθιστά κυματοθραύστη των μεταναστευτικών ροών στα υπόλοιπα κράτη της Ένωσης. Εύλογα, λοιπόν, προκύπτει το ακόλουθο ερώτημα: Τα χαρακτηριστικά αυτά από μόνα τους είναι ικανά να ακυρώσουν οποιαδήποτε προσπάθεια περιορισμού της παράνομης εισόδου των στερούμενων νομιμοποιητικών εγγράφων μεταναστών; Να καταδικάσουν οποιαδήποτε ενέργεια διαχείρισης της παράνομης μετανάστευσης στο εσωτερικό της χώρας; Είναι προφανές ότι σε μια θετική απάντηση θα ακυρώναμε το ρόλο του ίδιου του κράτους.

Η επιχείρηση «Ξένιος Ζευς» συνιστά την πρώτη προσπάθεια όπου έλεγχος σε μετανάστες εμφανίζονται να αποτελούν μέρος ενός συγκεκριμένου σχεδίου. Αναμφίβολα και στο παρελθόν υπήρχαν έλεγχοι και συλλήψεις παράνομων μεταναστών. Το γεγονός, όμως, ότι τώρα εμφανίζεται κάτω από συγκεκριμένη ομπρέλα, έχει και αυτό τη σημασία του. Οι μέχρι τον Αύγουστο επιχειρούμενες «σκοούπες» προκειμένου να «καθαριστεί» το κέντρο της Αθήνας και αυτό των μεγάλων πόλεων αποσκοπούσαν στη δημιουργία εντυπώσεων και όχι αποτελεσμάτων. Τυχαίο; Μάλλον όχι. Πάντοτε στην προεκλογική ύλη υπήρχε το επιτακτικό αίτημα αντιμετώπισης και διαχείρισης των παράνομων μεταναστών. Στην απαίτηση των εκλογέων έπρεπε τουλάχιστον να δοθεί η απάντηση ότι υπάρχει η πολιτική βούληση να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα, μια βούληση η οποία εκφράζονταν μέσα από συγκεκριμένες δράσεις. Οι κυβερνήσεις, όμως, ανακάλυπταν ή στην καλύτερη περίπτωση γνώριζαν ότι τα διαθέσιμα εργαλεία που θα καθιστούσαν τελέσφορη την αρχική σύλληψη ήταν ελλιπή με συνέπεια γρήγορα να εγκαταλείπουν οποιαδήποτε συνέχεια θα έδινε λύση στο αδιέξοδο. Και το εμπόδιο το οποίο ορθώνονταν στην οποιαδήποτε προσπάθεια επίλυσης ήταν η

Συλληφθέντες παράνομοι μετανάστες στην περιοχή του Έβρου

	Συλληφθέντες	
	2011	2012
4 Αυγούστου μέχρι και 3 Σεπτεμβρίου	6.735	1.114
4 Σεπτεμβρίου μέχρι και 3 Οκτωβρίου	7.060	222
4 Οκτωβρίου μέχρι και 5 Νοεμβρίου	9.770	103
6 Νοεμβρίου μέχρι και 4 Δεκεμβρίου	5.091	62
Σύνολο	28.656	1.501

Πηγή: Ελληνική Αστυνομία

<http://www.astynomia.gr/index.php?>

[option=ozo_content&lang&perform=view&id=22837&Itemid=1012](http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&lang&perform=view&id=22837&Itemid=1012)

Επιχείρηση «ΞΕΝΙΟΣ ΖΕΥΣ» και παράνομοι μετανάστες

απουσία χώρων κράτησης των συλληφθέντων παράνομων μεταναστών και η αδυναμία απέλασης μεγάλου αριθμού εξ' αυτών με ρυθμούς που θα επέτρεπαν τη συνέχιση των συλλήψεων. Συνεπώς, εύλογα τίθεται το κάτωθι ερώτημα: το πρόβλημα διαχείρισης έχει σήμερα εκλείψει έτσι ώστε η συνέχιση της επιχείρησης «Ξένιος Ζευς» να καλλιεργεί προσδοκίες ότι αγγίζουμε σήμερα αυτό που μέχρι πρότινος δεν μπορούσαμε να πετύχουμε;

Δυστυχώς, τα δεδομένα παραμένουν τα ίδια. Τόσο ίδια που δεν αφήνουν το παραμικρό περιθώριο αισιοδοξίας ότι κάτι σύντομα θα αλλάξει. Οι τοπικές κοινωνίες στην πρώτη ανακοίνωση ότι θα δημιουργηθούν κέντρα κράτησης παράνομων μεταναστών συσπειρώθηκαν προτάσσοντας το τοπικό έναντι του εθνικού συμφέροντος. Παρά τις αρχικές δηλώσεις των κυβερνώντων ότι θα επιβληθεί η λειτουργία των κέντρων όχι μόνο αυτό δεν έγινε, αλλά πλέον η κυβέρνηση δηλώνει δια του Υπουργού Προστασίας του Πολίτη ότι η κατασκευή ενός κέντρου ανά νομό δεν πρόκειται να πραγματοποιηθεί «καθώς δεν υπάρχει η δυνατότητα να λειτουργήσουν». Ο αριθμός των Κέντρων Πρώτης Υποδοχής με τα κέντρα φιλοξενίας (;) παραμένει ο ίδιος με μοναδική αλλαγή την προσπάθεια βελτίωσης των συνθηκών διαμονής. Τα προβλήματα με τους ανεφίκτου απελάσεως δεν είναι εύκολο να επιλυθούν με αποτέλεσμα οι απελάσεις να υπολείπονται σημαντικά του αριθμού των παρανόμως εισερχομένων και να αυξάνεται συνεχώς ο αριθμός των διαμενόντων παράνομων μεταναστών. Η Τουρκία δεν έχει αλλάξει συμπεριφορά. Αντιθέτως, προκειμένου να κυρώσει τη συμφωνία επανεισδοχής με την Ευρωπαϊκή Ένωση απαιτεί την απαλλαγή βίζας για τους Τούρκους πολίτες που επισκέπτονται τα κράτη μέλη. Οι μεταναστευτικές ροές προς το Αιγαίο ενισχύονται μετά από δυο χρόνια παντελούς απουσίας. Η νομοθεσία στο σκέλος των ημεδαπών που εκμεταλλεύονται

τους μετανάστες δεν εφαρμόζεται. Η διαδικασία ασύλου, όπως λειτουργεί, δημιουργεί προσδοκίες για νομιμοποίηση της διαμονής. Ο ομφάλιος λώρος της περιφέρειας με το κέντρο της Αθήνας παραμένει συντηρώντας το σημερινό αδιέξοδο. Η δεινή οικονομική κατάσταση της χώρας αφαιρεί διαπραγματευτική δύναμη σε σημείο που να αρκείται στην αύξηση της ενωσιακής συμμετοχής στα ευρωπαϊκά ταμεία για τη μετανάστευση και το άσυλο και όχι σε μια συνολική επαναδιαπραγμάτευση της μεταναστευτικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Συμπερασματικά θα πρέπει να καταλήξουμε ότι η επιχείρηση «Ξένιος Ζευς» οφείλει να σταματήσει καθώς δεν επιτυγχάνεται το επιθυμητό αποτέλεσμα; Όχι. Η μετανάστευση ως πολιτική πέρα από δράσεις πρέπει να εμπεριέχει και μηνύματα. Μηνύματα προς το εσωτερικό και στο εξωτερικό της χώρας ότι η Ελλάδα δεν αποτελεί ξέφραγο αμπέλι, ότι υπάρχουν κανόνες και όργανα να τους επιβάλουν. Ότι όσοι παράνομοι μετανάστες συλλαμβάνονται θα απελαύνονται και ότι όσοι συναλλάσσονται μαζί τους παραβιάζοντας το νόμο θα τιμωρούνται. Ότι εφεξής όποιος υπήκοος τρίτης χώρας επιθυμεί να εισέλθει και να διαμείνει στην Ελλάδα οφείλει να ακολουθεί μόνο τη νόμιμη οδό και να τηρεί τις νόμιμες προϋποθέσεις διαμονής στη χώρα. Αναμφίβολα τα μηνύματα αυτά βρίσκουν αποδέκτες με την εφαρμογή της συγκεκριμένης επιχείρησης. Τα στοιχεία δείχνουν ότι οι παράνομες μεταναστευτικές ροές από την εφαρμογή της επιχείρησης έχουν μειωθεί, μια μείωση η οποία είναι βέβαια και αποτέλεσμα της υφιστάμενης οικονομικής κρίσης. Το πρόβλημα, όμως, είναι όλα αυτά που εκφράζονται μέσα από τα μηνύματα να μπορούν να μετουσιωθούν σε πράξεις. Και το στοιχείο αυτό, δυστυχώς, η Ελλάδα δεν μπορεί να το κερδίσει μόνη της. Η αλληλεγγύη των κρατών μελών σε ένα πρόβλημα που η ενωσιακή νομοθεσία μας έχει δημιουργήσει δεν μπορεί να

εξαντλείται στη χρηματοδότηση των ευρωπαϊκών ταμείων για τους μετανάστες. Η κοινωνική αλληλεγγύη, η κοινωνική δικαιοσύνη και η κοινωνική πρόοδος που ευαγγελίζονται τα κείμενα των ευρωπαϊκών Συνθηκών έχουν συγκεκριμένο περιεχόμενο. Κλείνοντας, να ανοίξω μια συζήτηση για το κατά πόσο η αναθεώρηση του κανονισμού 343/2003 (Δουβλίνο 2) θα συμβάλει στην αντιμετώπιση των παράνομων μεταναστευτικών ροών για τη χώρα. Προσωπική μου άποψη είναι ότι το πρόβλημά μας δεν είναι ο συγκεκριμένος κανονισμός, αλλά η εθνική διαδικασία εξέτασης και απόδοσης της προσφυγικής ιδιότητας. Συνεπώς, ας μην αναλώνουμε τις δυνάμεις μας για να επαναδιαπραγματευτούμε έναν κανονισμό που αφενός πολύ δύσκολα θα πετύχουμε, αφετέρου δεν πρόκειται να μας λύσει το πρόβλημα.

Μετανάστευσης Επίκαιρα

Έτος 2ο - Τεύχος 4
Δεκέμβριος 2012

ISSN: 1792-8818

Επιμέλεια:
Τραμουντάνης Άγγελος

Σε αυτό το τεύχος
συνεργάστηκαν:
Μπουσίου Αλεξάνδρα
Παπακωνσταντίνης Μάρκος
Χριστίδου Χριστίνα

Εργαστήριο Μελέτης της
Μετανάστευσης και Διασποράς
(Ε.Μ.ΜΕ.ΔΙΑ.)

Αιόλου 42-44, Αθήνα
Τηλ-fax: 210. 3689541

<http://emmedia.pspa.uoa.gr>
emmedia@pspa.uoa.gr

Επισκεφθείτε μας στο [facebook](#)

Κείμενο Γνώμης

Ο παράγοντας της θρησκείας στην ενσωμάτωση των μεταναστών Η περίπτωση των μουσουλμάνων της Ευρώπης

Φανή Δημητρακοπούλου

Η μετανάστευση προς τα κράτη της Ευρώπης, συνεχώς αυξανόμενη τα τελευταία χρόνια, αλλοίωσε τον άλλοτε εθνικά, θρησκευτικά και πολιτισμικά ομοιογενή χαρακτήρα των χωρών αυτών, με τη δημιουργία πολυπολιτισμικών κοινωνιών. Υπό τις συνθήκες αυτές, η ενσωμάτωση των μεταναστών, ως βασικό μέσο επίτευξης της αρμονικής συνύπαρξης ετερογενών πληθυσμών και της κοινωνικής συνοχής, ανέκυψε ως ανάγκη πιο επιτακτική από ποτέ.

Ένας από τους παράγοντες που επηρεάζει την ενσωμάτωση των μεταναστών είναι η θρησκευτική πίστη, ως βασικό στοιχείο διαμόρφωσης της ταυτότητάς του ατόμου και αυτοπροσδιορισμού του, γεγονός το οποίο έγινε αντιληπτό από την επιστημονική κοινότητα και την πολιτική ελίτ κυρίως μετά το τρομοκρατικό χτύπημα της 11ης-9-2001 στις ΗΠΑ. Το ενδιαφέρον στράφηκε σχεδόν αποκλειστικά στους μουσουλμάνους μετανάστες και στη σχέση του Ισλάμ με την κουλτούρα και το σύστημα αξιών των ευρωπαϊκών χωρών, τα οποία είναι κατά βάση κοσμικά και η λειτουργία τους στηρίζεται στις αρχές της γαλλικής επανάστασης και του Διαφωτισμού, αλλά και στα ιδεώδη που τους κληροδότησε η χριστιανική τους παράδοση.

Το ζήτημα είχε αρχίσει να αναδεικνύεται από τα μέσα της δεκαετίας του 1970, με την πετρελαϊκή κρίση του 1973 και, εν συνεχεία, την ιρανική επανάσταση. Μεταγενέστερα γεγονότα όπως η υπόθεση του συγγραφέα Salman Rushdie, στα τέλη της δεκαετίας του 1980, οι τρομοκρατικές επιθέσεις στις ΗΠΑ το 2001, στη Μαδρίτη το 2004 και στο Λονδίνο το 2005, η δολοφονία του σκηνοθέτη Theo Van Gogh στην Ολλανδία το 2004, η υπόθεση των σκίτσων του Μωάμεθ στη Δανία το 2005 και, πιο πρόσφατα, η δολοφονία επτά ατόμων, μεταξύ των οποίων και τρία ανήλικα παιδιά, σε εβραϊκό σχολείο στην Τουλούζη το Μάρτιο του 2012, από τον αλγερινής καταγωγής Mohamed Merah, καθώς και οι αντιδράσεις που προκάλεσε σε σύσσωμο το μουσουλμανικό κόσμο η προβολή της ταινίας «Η αθωότητα των μουσουλμάνων» το Σεπτέμβριο του ίδιου έτους, καθιέρωσαν την εικόνα του Ισλάμ ως μιας θρησκείας βίαιης, ακραίας και επικίνδυνης για την εθνική ασφάλεια, οι δε μουσουλμάνοι μετανάστες αποσυνδέθηκαν στη συνείδηση των ευρωπαίων από την εθνικότητά τους και ταυτίστηκαν με τη θρησκεία τους, που θεωρήθηκε ο πλέον σημαντικός προσδιοριστικός παράγοντας της ταυτότητάς τους. Έτσι, γεννήθηκε για πρώτη φορά το ζήτημα της ενσωμάτωσης μεταναστών που είναι οπαδοί μιας συγκεκριμένης θρησκείας, ανεξάρτητα από τη χώρα προέλευσής τους.

Στα ευρωπαϊκά κράτη κατοικούν σήμερα περίπου 44.000.000 μουσουλμάνοι (The Pew Forum, 2011), γεγονός που καθιστά το Ισλάμ τη δεύτερη μεγαλύτερη θρησκεία στην Ευρώπη. Η μετανάστευση των μουσουλμάνων προς τα κράτη της γηραιάς Ηπείρου ξεκίνησε τις δεκαετίες του 1950 και 1960, κατόπιν διακρατικών συμφωνιών για την προσέλκυση εργατικού δυναμικού που συνήψαν οι ευρωπαϊκές χώρες κυρίως με τη χώρα του Μαγκρεμπ και την Τουρκία.

Λόγω της οικονομικής ύφεσης κατά τη δεκαετία του 1970, υιοθετήθηκαν αυστηρότεροι νόμοι που δεν ευνοούσαν τη μετανάστευση, παρά μονάχα την οικογενειακή επανένωση. Η εγκατάσταση οικογενειών μουσουλμάνων στα ευρωπαϊκά κράτη είχε ως αποτέλεσμα να αποκτήσει πιο μόνιμο χαρακτήρα η παρουσία του μουσουλμανικού στοιχείου, γεγονός που με τη σειρά του οδήγησε στη διατύπωση εκ μέρους τους αξιώσεων για εκπροσώπηση και συμμετοχή στο πολιτικό γίγνεσθαι (Wharton B, 2004, σ. 8,9), αλλά και απαιτήσεων που συνδέονταν με τη θρησκευτική τους πίστη (Dolezal M. et al., 2008, σ. 2).

Στην παρούσα μελέτη εξετάζω το ζήτημα της ενσωμάτωσης των μουσουλμάνων μεταναστών στη Γερμανία, τη Γαλλία και την Ελλάδα, τρεις χώρες με έντονη μουσουλμανική παρουσία, αλλά με μεγάλες διαφορές ως προς τα χαρακτηριστικά της παρουσίας αυτής, τις σχέσεις κοινωνίας και Ισλάμ, την αντίληψη περί ενσωμάτωσης και τις υιοθετούμενες πολιτικές.

Για να αναδείξουμε όλες τις επιμέρους παραμέτρους που σχετίζονται με τη θρησκεία και επιδρούν στην ενσωμάτωση των μεταναστών, είναι κρίσιμο να προσεγγίσουμε το ζήτημα από τη σκοπιά τόσο της χώρας υποδοχής όσο και του μετανάστη. Η ενσωμάτωση είναι μια διαδικασία αμφίδρομη και θα πρέπει όχι μόνο να θέλει η χώρα υποδοχής να ενσωματώσει τους μετανάστες που ζουν στο έδαφός της, δημιουργώντας συνθήκες που να ευνοούν την ενεργή συμμετοχή τους στην πολιτική, κοινωνική, οικονομική ζωή, αλλά επίσης να επιθυμούν και οι ίδιοι οι μετανάστες να ενσωματωθούν, έτσι ώστε να κάνουν προσπάθειες προς την κατεύθυνση αυτή.

Δεδομένου ότι σε κάθε χώρα υπάρχει μία θρησκεία που ασπάζεται το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού και που, συνεπώς, προσδιορίζει το πολιτισμικό της πρότυπο, είναι πιθανό οι μετανάστες, πιστοί μιας άλλης θρησκείας, να αντιμετωπίζονται με επιφυλακτικότητα ή ακόμη και εχθρικήτητα, όταν οι θρησκευτικές και λατρευτικές του συνθήκες δε συμβαδίζουν με τις νόρμες που έχουν διαμορφωθεί στη χώρα υποδοχής λόγω της θρησκευτικής πίστης της πλειονότητας των κατοίκων της, οπότε και ενδέχεται να μην επιθυμεί η χώρα υποδοχής να τους ενσωματώσει. Αυτό που έχει σημασία και θα πρέπει να εξετάσουμε κάθε φορά είναι αφενός αν οι πολίτες του εκάστοτε ευρωπαϊκού κράτους αντιμετωπίζουν με σεβασμό και ανοχή τη θρησκευτική –και όχι μόνο- ετερότητα των μεταναστών, αφετέρου αν οι ακολουθούμενες επίσημες πολιτικές λαμβάνουν υπόψη την παράμετρο της (διαφορετικής) θρησκείας των μεταναστών. Ο στόχος της ενσωμάτωσης και της κοινωνικής συνοχής μπορεί να επιτευχθεί μόνο όταν η επιδίωξη της

Κείμενο Γνώμης

χώρας υποδοχής, όπως εκδηλώνεται μέσα από τη στάση της κοινωνίας και τις ακολουθούμενες πολιτικές, δεν είναι ούτε η αποχώρηση των μεταναστών ούτε η αφομοίωσή τους στην κυρίαρχη κουλτούρα, αλλά η ομαλή ένταξή τους σε αυτήν.

Από την πλευρά του μετανάστη, η διατήρηση της πίστης του και η άσκηση των θρησκευτικών του καθηκόντων μπορεί να αποκτήσει μεγάλη σημασία, καθώς συχνά η θρησκεία αποτελεί συνδετικό κρίκο ανάμεσα σε αυτόν και το πολιτισμικό πρότυπο της χώρας καταγωγής του. Δεν αποκλείεται ο μετανάστης να αντιλαμβάνεται την κουλτούρα της χώρας υποδοχής ως απειλή στην ταυτότητα του, που θα τον αποκόψει από τους δεσμούς του με τη χώρα προέλευσής του και τις παραδόσεις του, με αποτέλεσμα να μην επιθυμεί ο ίδιος να ενσωματωθεί.

Στο σημείο αυτό, καθοριστικός είναι ο ρόλος των θρησκευτικών κοινοτήτων που υπάρχουν στη χώρα υποδοχής, αν και δεν είναι δυνατό να εκτιμηθεί συνολικά και εκ των προτέρων το είδος, ο βαθμός και το πρόσημο της επίδρασής τους στην ενσωμάτωση των μεταναστών. Βραχυπρόθεσμα, οι θρησκευτικές κοινότητες, ως κοινωνικό κεφάλαιο, μέσω της ανάπτυξης των κοινωνικών δεξιοτήτων του μετανάστη, διευκολύνουν τη συναναστροφή του με τα υπόλοιπα μέλη της κοινωνίας και τη συμμετοχή του στο θεσμικό και πολιτικό γίγνεσθαι αυτής (Bramadat P., 2005, σ. 203). Μακροπρόθεσμα, όμως, η προσχώρηση μεταναστών σε κοινότητες που προωθούν έναν τρόπο ζωής που δε συνάδει με το κυρίαρχο πρότυπο της χώρας υποδοχής, ενδέχεται να οδηγήσει σε κοινωνικό τους αποκλεισμό και, στην πιο ακραία περίπτωση, ακόμη και σε γκετοποίηση (Peschke D., 2009 σ. 371).

Η περίπτωση της Γερμανίας

Η μετανάστευση των μουσουλμάνων προς τη Γερμανία ξεκίνησε τη δεκαετία του 1960, κατόπιν διακρατικών συμφωνιών έλευσης εργατικού δυναμικού. Η γερμανική κοινωνία ήταν στη βάση της ιδιαίτερα ομοιογενής και, δεδομένου ότι δεν υπήρχαν ιστορικά προγενέστεροι δεσμοί, μέσω αποικιών, μεταξύ της Γερμανίας και των χωρών προέλευσης των μουσουλμάνων μεταναστών που θα δημιουργούσαν μια τριβή και εξοικείωση με το μουσουλμανικό στοιχείο, το Ισλάμ γινόταν αντιληπτό ως κάτι ξένο, που δεν είχε θέση στη Γερμανία και η παρουσία των μουσουλμάνων στη χώρα -ο αριθμός των οποίων είναι σήμερα περίπου 4.200.000 (The Pew Forum, 2011)- θεωρούνταν για πολλά χρόνια προσωρινή.

Το γεγονός ότι η Γερμανία εθελουφλούσε στην εν τοις πράγμασι δημιουργία μιας πολυπολιτισμικής κοινωνίας με ισχυρή ισλαμική παρουσία είναι εμφανές σε όλο το φάσμα των πολιτικών της. Η κυριαρχία του δικαίου του αίματος στην απόκτηση της γερμανικής ιθαγένειας έως τη δεκαετία του 1990, οπότε και άρχισε μια αλλαγή πολιτικής που κατέληξε στην υιοθέτηση ενός νόμου που συνδυάζει το δίκαιο του αίματος με το δίκαιο του εδάφους μόλις το 2000, καταδεικνύει πόσο σημαντική ήταν η διατήρηση της εθνικής και πολιτισμικής ομοιογένειας.

Το κράτος δεν χρηματοδοτεί την κατασκευή και συντήρηση των χώρων λατρείας των μουσουλμάνων. Στους χώρους αυτούς λειτουργούν ιμάμηδες, η πλειοψηφία των οποίων δεν ζει μόνιμα στη Γερμανία, αλλά έρχονται προσωρινά από τις χώρες προέλευσης των μεταναστών. Επιπλέον, το κράτος δεν μεριμνά ιδιαίτερω για την παροχή ισλαμικής θρησκευτικής εκπαίδευσης στα σχολεία, η οποία αφήνεται στη φροντίδα των κατά τόπους θρησκευτικών οργανώσεων και στηρίζεται σε πιλοτικά προγράμματα που διαφέρουν μεταξύ των κρατιδίων.

Επιπλέον, παρόλο που οι οργανωμένες θρησκευτικές κοινότητες (όπως η προτεσταντική, η εβραϊκή, η καθολική) αναγνωρίζονται ως δημόσιοι φορείς, που χρηματοδοτούνται και συνεργάζονται με το κράτος στους τομείς της εκπαίδευσης και της κοινωνικής πρόνοιας, η μουσουλμανική κοινότητα δεν απολαμβάνει ακόμη του καθεστώτος αυτού. Όσο για τη στάση της κοινής γνώμης, οι Γερμανοί εξακολουθούν να ταυτίζουν το Ισλάμ με τη βία και το συντηρητισμό και θεωρούν την παρουσία των μουσουλμάνων καταστροφική για την οικονομία. Είναι χαρακτηριστικό ότι μόλις το 34% των δυτικογερμανών και το 26% των ανατολικογερμανών διάκειται θετικά απέναντι στους μουσουλμάνους (Westfälische Wilhelms - Universität Münster, 2010).

Η Γερμανία, δηλαδή, δεν επιθυμεί να ενσωματώσει τους μουσουλμάνους που κατοικούν στο έδαφός της ή απλάδιαφορεί να το κάνει. Από την πλευρά τους, οι μουσουλμάνοι μετανάστες δείχνουν απρόθυμοι να ενσωματωθούν, όταν το κράτος όχι μόνο δεν ακολουθεί καμία πολιτική για να τους ενσωματώσει αλλά αντιμετωπίζει τη θρησκεία τους διαφορετικά σε σχέση με τις υπόλοιπες θρησκείες, η δε κοινωνία διάκειται αρνητικά απέναντί τους. Το γεγονός ότι μεγάλο μέρος αυτών δε μιλά γερμανικά και δεν έχει επαφές με τους ντόπιους καθώς και ο ολοένα και μειούμενος αριθμός πολιτογραφήσεων των Τούρκων μεταναστών –που αποτελούν την πολυπληθέστερη ομάδα μουσουλμάνων της Γερμανίας- είναι ενδεικτικά του ότι οι μουσουλμάνοι μετανάστες δεν ενδιαφέρονται να συμμετάσχουν στην κοινωνική και πολιτική ζωή της χώρας. Έτσι λοιπόν, κατέληξαν να ζουν οριοθετημένοι σε συγκεκριμένες περιοχές, διατηρώντας το δικό τους πολιτισμικό πρότυπο, γλώσσα, ήθη, έθιμα και τρόπο ζωής, αντιμετωπίζοντας προβλήματα όπως το χαμηλό εκπαιδευτικό επίπεδο και η ανεργία. Η κατάσταση αυτή επέτρεψε την ανάπτυξη μιας συντηρητικής ρητορικής από τους «εισαγόμενους» ιμάμηδες των τζαμιών της Γερμανίας και οδήγησε σε μια στροφή των μουσουλμάνων προς τις πιο ριζοσπαστικές εκδοχές του Ισλάμ.

Η περίπτωση της Γαλλίας

Στη Γαλλία ζουν σήμερα περίπου 4.704.000 μουσουλμάνοι (The Pew Forum, 2011), η πλειοψηφία των οποίων προέρχεται από χώρες της Βορείου Αφρικής. Η μετανάστευση από μουσουλμανικές χώρες προς τη Γαλλία είχε ξεκινήσει από τις αρχές του 20ου αιώνα, αλλά εκτοξεύθηκε κατά τη δεκαετία του 1960, όπως και στην υπόλοιπη Ευρώπη.

Κείμενο Γνώμης

Το γεγονός ότι οι σχέσεις της Γαλλίας με τα κράτη από τα οποία προέρχεται η πλειοψηφία των μουσουλμάνων που ζουν στο έδαφός της ανάγονται στο αποικιοκρατικό παρελθόν της στη Βόρεια Αφρική επιδρά ποικιλοτρόπως στην ενσωμάτωση των μεταναστών. Η Γαλλία εξακολουθεί να συμπεριφέρεται ως ηγεμονική δύναμη και προσδίδει στους μετανάστες από τις πρώην αποικίες της δευτερεύουσα θέση στην πολιτική, οικονομική και κοινωνική ζωή του τόπου. Παράλληλα, όμως, οι μακρόχρονοι δεσμοί της με μουσουλμανικούς πληθυσμούς δημιουργούν μια σχέση κατανόησης και αποδοχής του Ισλάμ από τους γηγενείς Γάλλους, οι οποίοι στην πλειοψηφία τους έχουν θετική γνώμη για τους μουσουλμάνους.

Η Γαλλία είναι το κατ' εξοχήν κοσμικό κράτος, καθώς από το 1905 ισχύει διά νόμου πλήρης διαχωρισμός εκκλησίας-κράτους. Το μοντέλο ενσωμάτωσης που υιοθετεί είναι το αφομοιωτικό, σύμφωνα με το οποίο ο στόχος της ενσωμάτωσης και της κοινωνικής συνοχής επιτυγχάνεται μόνο μέσω της αφομοίωσης στην κυρίαρχη γαλλική κουλτούρα, που στηρίζεται στις αρχές της δημοκρατίας, της ισότητας και της λαϊκότητας. Η έκφραση των θρησκευτικών πεποιθήσεων, ως εκδήλωση της διαφορετικότητας μεταξύ των μελών της κοινωνίας και αντιβαίνουσα στον κοσμικό χαρακτήρα του κράτους, πρέπει να περιορίζεται στη σφαίρα της ιδιωτικής ζωής.

Λόγω της σύνδεσης του κοσμικού χαρακτήρα του κράτους με την επίτευξη του στόχου της κοινωνικής συνοχής, ο νόμος του 1905 ερμηνεύτηκε και εφαρμόστηκε με τον πλέον αυστηρό τρόπο, καταλήγοντας σε πλήρη απαγόρευση της δημόσιας έκφρασης των θρησκευτικών πεποιθήσεων. Ο λεγόμενος «πόλεμος της μαντήλας» το 1989, κατέληξε το 2004 στην απαγόρευση της μαντήλας (και άλλων στοιχείων, ενδεικτικών της θρησκείας) στα δημόσια σχολεία καθώς και στην απαγόρευση τη μπουρκάς στους δημόσιους χώρους το 2011. Η σημασία που έχει η αφομοίωση στην κυρίαρχη δυτική κουλτούρα και η διατήρηση του κοσμικού χαρακτήρα του κράτους δεν αφήνει κανένα περιθώριο για την υιοθέτηση πολιτικής που να λαμβάνει υπόψη τις θρησκευτικές και πολιτισμικές ιδιαιτερότητες των μουσουλμάνων.

Οι μουσουλμανικές οργανώσεις καλύπτουν εν μέρει το κενό που δημιουργήθηκε λόγω της απαρέγκλιτης και στείρας εφαρμογής της αρχής της λαϊκότητας, φροντίζοντας για την παροχή ισλαμικής εκπαίδευσης, την πραγματοποίηση θρησκευτικών εκδηλώσεων και, κυρίως, για την κατασκευή χώρων λατρείας. Το γαλλικό κράτος δεν χρηματοδοτεί την κατασκευή τζαμιών, γεγονός που οδήγησε στην αναζήτηση κονδυλίων αλλά και θρησκευτικών λειτουργών από τις χώρες προέλευσης, δίνοντάς τους έτσι τη δυνατότητα να ασκούν επιρροή στους χώρους αυτούς.

Δεδομένου ότι το Ισλάμ έχει πιο έντονη δημόσια έκφραση σε σχέση με άλλες θρησκείες, η ανελαστικότητα της Γαλλίας απέναντι στη δημόσια έκφραση των θρησκευτικών πεποιθήσεων θεωρήθηκε από τους μουσουλμάνους ως μια επίθεση ειδικά προς τη δική τους θρησκεία. Περαιτέρω, οι πρώτης γενιάς μουσουλμάνοι μετανάστες, που έχουν μνήμες από την πρόσφατη ιστορία της Γαλλίας ως αποικιακής δύναμης, αντιμετωπίζουν με επιφυλακτικότητα τη χώρα στην οποία κατοικούν και εξακολουθούν να την αντιλαμβάνονται ως δυνάστη. Οι μετανάστες αυτοί αρνούνταν να αποδεχτούν το μόνιμο χαρακτήρα της παραμονής τους στη Γαλλία και, θεωρώντας τη θρησκεία τους ως σύμβολο της αντιπαλότητας τους με τους Γάλλους και αντίδοτο στην αφομοίωση, προσκολλούνταν περισσότερο σε αυτήν. Ωστόσο, το στοιχείο αυτό δεν είναι τόσο έντονο στη δεύτερη και τρίτη γενιά μουσουλμάνων μεταναστών, που δείχνουν πρόθυμοι να υιοθετήσουν βασικά στοιχεία του δυτικού τρόπου ζωής (Cesari J., 2002, σ. 3).

Σήμερα, το μεγαλύτερο μέρος των μουσουλμάνων της Γαλλίας κατοικεί σε υποβαθμισμένες γειτονιές, χαρακτηρίζεται από χαμηλό εκπαιδευτικό επίπεδο και μαστίζεται από την ανεργία και τη φτώχεια. Οι κακές συνθήκες διαβίωσης αλλά και η προσπάθεια συμπίεσης από το γαλλικό κράτος της ελεύθερης έκφρασης της θρησκευτικής και πολιτισμικής ετερότητας των μουσουλμάνων δημιουργούν τις προϋποθέσεις για την υιοθέτηση μιας ταυτότητας διαμαρτυρίας, η οποία θα εκδηλώνεται μέσω των πιο ριζοσπαστικών εκδοχών του Ισλάμ.

Η περίπτωση της Ελλάδας

Στην Ελλάδα, η οποία έγινε χώρα υποδοχής μεταναστών κυρίως από τη δεκαετία του 1980 και έπειτα, κατοικούν σήμερα περίπου 400.000 μουσουλμάνοι μετανάστες (The Pew Forum, 2011). Η παρουσία, βέβαια, του μουσουλμανικού στοιχείου στη χώρα είναι παλαιότερη, καθώς στη Δυτική Θράκη κατοικεί μια μουσουλμανική μειονότητα που αριθμεί περί τα 100.000 μέλη, στην πλειοψηφία τους Έλληνες πολίτες. Η μειονότητα αυτή ζει περιχαρακωμένη στην περιοχή αυτή, με αποτέλεσμα να μην έχει υπάρξει ιδιαίτερη τριβή και εξοικείωση των Ελλήνων με το Ισλάμ και τους πιστούς του.

Παρόλο που το Σύνταγμα ορίζει ως επικρατούσα θρησκεία την Ανατολική Ορθόδοξη Εκκλησία του Χριστού, αποτυπώνοντας, έτσι, τα θρησκευτικά πιστεύω της πλειοψηφίας των Ελλήνων, η αντίληψη περί ενσωμάτωσης δε σημαίνει αφομοίωση στο κυρίαρχο πολιτισμικό πρότυπο, αλλά αποδοχή της θρησκευτικής και πολιτισμικής ετερότητας των μεταναστών, μέχρι του σημείου εκείνου που η διαφορετικότητα αυτή δεν καταστρατηγεί τις βασικές αξίες και τα κατοχυρωμένα δικαιώματα που διέπουν μια δημοκρατικά οργανωμένη κοινωνία (Τάκης Α.).

Η Ελλάδα δεν υιοθέτησε πολιτικές που να αποβλέπουν στρατηγικά και μακροπρόθεσμα στην ενσωμάτωση των μεταναστών, πόσω μάλλον των μουσουλμάνων ειδικότερα. Με εξαίρεση τη Δυτική Θράκη, τη Ρόδο και την Κω, σε κανένα άλλο μέρος της Ελλάδας δεν υπάρχουν νεκροταφεία και επίσημοι λατρευτικοί χώροι για τους μουσουλμάνους. Έτσι, λειτουργεί ένα πλήθος άτυπων τζαμιών, χωρίς κρατική άδεια, ενώ η κατασκευή τζαμιού και μουσουλμανικού νεκροταφείου στην Αθήνα, που αποτελεί πάγιο αίτημα των μουσουλμάνων, δεν έχει πραγματοποιηθεί έως σήμερα, κυρίως λόγω των αντιδράσεων που έχει προκαλέσει το ενδεχόμενο κατασκευής τους.

Κείμενο Γνώμης

Επίσης, στα σχολεία διδάσκεται μόνο η ορθόδοξη χριστιανική πίστη και δεν παρέχεται Ισλαμική εκπαίδευση, με εξαίρεση τα μειονοτικά σχολεία της Θράκης.

Η στάση αυτή της πολιτείας αντικατοπτρίζει την άποψη της ελληνικής κοινωνίας για το Ισλάμ. Παρόλο που οι Έλληνες δεν διάκινονται με εχθρικήτητα ειδικά απέναντι στους μουσουλμάνους ούτε διακατέχονται από τον στερεοτυπικό τύπο ισλαμοφοβίας που συναντάται σε άλλα ευρωπαϊκά κράτη και συνδέει το Ισλάμ με την τρομοκρατία, δείχνουν να αντιλαμβάνονται το Ισλάμ ως κάτι μη συμβατό με την ελληνική πραγματικότητα, που δεν έχει θέση σε αυτήν.

Ωστόσο, πρόσφατα άρχισαν να παρατηρούνται φαινόμενα τα οποία καταδεικνύουν ενίσχυση του ξενοφοβικού αισθήματος των Ελλήνων, όπως αυτό εκδηλώνεται με την αύξηση των ρατσιστικών επιθέσεων κατά των μεταναστών και την απήχηση του εθνικιστικού κόμματος της Χρυσής Αυγής, ενός κόμματος με έντονα αντιμεταναστευτική και αντιμουσουλμανική ρητορική, που κατέληξε στην είσοδό του στη Βουλή με ποσοστό 6,92% τον Ιούνιο του 2012. Η μεταστροφή αυτή της ελληνικής κοινωνίας, συνδεδεμένη πιθανώς και με την οικονομική κρίση που διάγει η χώρα, δεν αφορά ούτε στοχοποιεί αποκλειστικά τους μουσουλμάνους μετανάστες, αλλά, αναπόφευκτα, δεν αφήνει ανεπηρέαστους ούτε τους ίδιους –ως φορείς της διαφορετικότητας– ούτε τις πολιτικές που τους αφορούν.

Από την πλευρά τους, οι μουσουλμάνοι μετανάστες αισθάνονται ότι κατοικούν σε μια χώρα που αγνοεί την ετερότητά τους, δεν ακολουθεί καμία πολιτική για να τους ενσωματώσει και δεν καλύπτει βασικές τους ανάγκες που συνδέονται με τη θρησκεία τους, όπως η δημιουργία λατρευτικών χώρων και νεκροταφείου και η παροχή ισλαμικής εκπαίδευσης. Παράλληλα, ζουν απομονωμένοι, υπό συνθήκες ανέχειας, αδυνατώντας να βρουν εργασία ή απασχολούμενοι σε προσωρινές, χαμηλής αμοιβής εργασίες, χωρίς ασφάλιση, με αποτέλεσμα να νιώθουν περιθωριοποιημένοι και να βιώνουν ένα έντονο αίσθημα ανασφάλειας.

Τα προβλήματα αυτά δημιουργούν μια δυναμική συσπείρωσής των μουσουλμάνων μεταναστών γύρω από το Ισλάμ, ριζοσπαστικοποίησής τους και υιοθέτησης μιας ταυτότητας διαμαρτυρίας. Παράλληλα, ελλοχεύει ο κίνδυνος να συνδεθούν τα θρησκευτικά αιτήματα με τα κοινωνικά, να θεωρηθεί, δηλαδή, ότι οι κακές συνθήκες διαβίωσης τους οφείλονται στο θρήσκευμά τους, οπότε και ενδέχεται να διαμορφωθεί ένα κίνημα διαμαρτυρίας στο οποίο το Ισλάμ θα αποτελεί μια κοινωνική ταυτότητα, που θα εμπνέει τους αγώνες τους (Ρούσσος Σ.).

Συμπεράσματα

Το κοινό στοιχείο που εντοπίζεται στις τρεις υπό εξέταση χώρες είναι ότι η παράμετρος της θρησκείας δε λαμβάνεται υπόψη στις πολιτικές που ακολουθούνται, για λόγους που διαφέρουν σε κάθε περίπτωση. Η Γερμανία θεώρησε την παρουσία των μουσουλμάνων προσωρινή και την αγνόησε, η Γαλλία εγκλωβίστηκε σε μια αυστηρή ερμηνεία του κοσμικού χαρακτήρα του κράτους, ενώ η Ελλάδα βρίσκεται σε μια κατάσταση αμηχανίας, σα να μην συνειδητοποιεί την παρουσία μεγάλου αριθμού μουσουλμάνων στο έδαφός της και την ανάγκη ενσωμάτωσής τους. Ανεξαρτήτως της λογικής που υπάρχει πίσω από τη στάση έκαστης χώρας, το αποτέλεσμα είναι το ίδιο, δηλαδή η μη ενσωμάτωση των μουσουλμάνων μεταναστών.

Και στις τρεις περιπτώσεις υπάρχει μια ισχυρή ταυτότητα στην χώρα υποδοχής –εθνική στη Γερμανία, εθνική/θρησκευτική στην Ελλάδα και πολιτισμική στη Γαλλία– η οποία έρχεται σε αντίθεση με το πολιτισμικό και θρησκευτικό πρότυπο των μουσουλμάνων μεταναστών. Έτσι λοιπόν, παρατηρούνται δύο φαινόμενα που το ένα καλλιεργεί και συντηρεί το άλλο. Από τη μία πλευρά, η χώρα υποδοχής αντιμετωπίζει το Ισλάμ ως κάτι που δεν έχει θέση σε αυτήν και επομένως είτε το αφήνει να υπάρχει ανεξάρτητα από αυτήν (όπως στη Γερμανία και στην Ελλάδα) είτε επιχειρεί να το αφομοιώσει στην κυρίαρχη κουλτούρα της (όπως στη Γαλλία) και δεν ακολουθεί στοχευμένες πολιτικές που να αποβλέπουν στην ενσωμάτωση ειδικά των μουσουλμάνων. Παράλληλα, η ανάπτυξη ενός αισθήματος ισλαμοφοβίας στην Ευρώπη ενισχύει ακόμη περισσότερο την καχυποψία απέναντι στους μουσουλμάνους, δημιουργώντας μια στερεοτυπική αντίληψη για το βίαιο, επικίνδυνο και αντιδημοκρατικό χαρακτήρα των ανθρώπων αυτών. Από τη δική τους πλευρά, οι μουσουλμάνοι αντιλαμβάνονται την επιφυλακτικότητα αυτή των ευρωπαϊκών κρατών και στρέφονται περισσότερο προς το Ισλάμ, υιοθετώντας μια ριζοσπαστική ταυτότητα διαμαρτυρίας. Στην Ελλάδα δεν έχει παρατηρηθεί ακόμη έντονα το φαινόμενο αυτό, αλλά υπάρχουν όλες οι συνθήκες που να ευνοούν μια τέτοια δυναμική και, μάλιστα, για λόγους πολύ απλούστερους από αυτούς που τροφοδότησαν τον ισλαμικό εξτρεισμό στην υπόλοιπη Ευρώπη, όπως η απουσία χώρων λατρείας.

Το ζήτημα είναι τι μπορεί να διδαχθεί η Ελλάδα από την εμπειρία χωρών όπως η Γαλλία και η Γερμανία. Η υιοθέτηση ενός μοντέλου παρόμοιου με της Γαλλίας, με την κατάργηση των θρησκευτικών μουσουλμανικών συμβόλων, θα ήταν υποκριτική και αναποτελεσματική, καθώς τα σύμβολα της ορθόδοξης χριστιανικής εκκλησίας εξακολουθούν να έχουν περίοπτη θέση, ως συνδεδεμένα με την κουλτούρα και την εθνική ταυτότητα των Ελλήνων. Τυχόν παρεμπόδιση της δημόσιας έκφρασης των θρησκευτικών πεποιθήσεων των μουσουλμάνων, με πρόσχημα τη μη συμβατότητα του Ισλάμ με τον κοσμικό χαρακτήρα του κράτους ή το κυρίαρχο πολιτισμικό πρότυπο, θα προκαλούσε έντονες αντιδράσεις στο μουσουλμανικό πληθυσμό της χώρας.

Ούτε η ιδέα της πολυπολιτισμικότητας, όπως κατέληξε στην πράξη να ισχύει στη Γερμανία είναι βιώσιμη στην Ελλάδα, δεδομένου ότι δεν υπάρχει μια κυρίαρχη πολιτική κουλτούρα που να υπερβαίνει τις διαφορές που υπάρχουν μεταξύ των επιμέρους ομάδων του πληθυσμού και να αποτελεί ενοποιητικό παράγοντα. Το να αφήνεις κοινότητες που διαφοροποιούνται σημαντικά από την πλειοψηφία του κοινωνικού συνόλου ως προς το πολιτισμικό τους

Κείμενο Γνώμης

πρότυπο απλά να υπάρχουν και να πληθαίνουν, χωρίς πρωτοβουλίες για την ενσωμάτωσή τους, οδηγεί αναπόφευκτα σε περιχαράκωση και απομόνωσή τους.

Νομίζω ότι ένα θετικό πρώτο βήμα είναι η κατασκευή ενός μεγάλου τζαμιού στην Αθήνα, που θα έχει συμβολικό χαρακτήρα, καθώς και επιμέρους ευκλήριων οίκων που θα καλύπτουν τις λατρευτικές ανάγκες των πολυάριθμων μουσουλμάνων της Ελλάδας. Οι ενέργειες αυτές όχι μόνο θα λύσουν κάποια πρακτικά προβλήματα των μουσουλμάνων που συνδέονται με τη θρησκευτική τους πίστη, αλλά θα καταδείξουν ότι η Ελλάδα τους αναγνωρίζει και τους αποδέχεται ως αναπόσπαστο κομμάτι της κοινωνίας της. Επίσης, η ύπαρξη επίσημων χώρων λατρείας θα προκαλέσει συσπείρωση των μουσουλμάνων γύρω από αυτούς και θα ευνοήσει την οργάνωσή τους, με τη δημιουργία κοινοτήτων που θα έχουν τους χώρους αυτούς ως πυρήνα των δραστηριοτήτων τους. Οι οργανώσεις αυτές θα είναι γνωστές στο κράτος, το οποίο θα έχει εικόνα της δράσης τους, ώστε να μην προωθούν ριζοσπαστικό λόγο και θα πρέπει να τηρούν την αρχή της διαφάνειας, να έχουν δηλαδή κοινωνική λογοδοσία και να είναι αντιπροσωπευτικές. Μέσω των οργανώσεων αυτών θα μπορέσει να ξεκινήσει ένας διάλογος του κράτους αλλά και άλλων φορέων, όπως για παράδειγμα η Εκκλησία, με τους μουσουλμάνους που ζουν στη χώρα. Νομίζω όμως πως η επίλυση των ζητημάτων που σχετίζονται κατεξοχήν με τη θρησκεία είναι το θεμελιώδες, είναι η αφετηρία από την οποία θα πρέπει να ξεκινήσει η Ελλάδα για την ενσωμάτωση των μουσουλμάνων μεταναστών. Από τη στιγμή που το ελληνικό κράτος επιλύσει αυτά τα πρακτικά προβλήματα και οι μουσουλμάνοι νιώσουν ότι αντιμετωπίζονται σε ισότιμη βάση σε σχέση με τους πιστούς άλλων θρησκειών θα μπορέσουν τόσο οι μετανάστες όσο και οι αρμόδιοι φορείς να εστιάσουν και να εργαστούν από κοινού για τα υπόλοιπα, ουσιώδη ζητήματα που απασχολούν τους μουσουλμάνους της Ελλάδας, όπως η φτώχεια και η ανεργία, ώστε να επιτευχθεί ο στόχος της ενσωμάτωσης και της κοινωνικής συνοχής.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

- BRAMADAT, P. (2005) 'Religion, Social Capital and "The Day that Changed the World"', *Journal of International Migration and Integration*, v. 6, no. 2, pp. 201-217
- CESARI, J. (2002) 'Islam in France: The Shaping of a Religious Minority' in HADDAD – YAZBEK, Y (ed) *Muslims in the West, from Sojourners to Citizens*, New York; Oxford University Press, pp. 36-51. <http://www.social-sciences-and-humanities.com/PDF/islam_in_france.pdf> (τελευταία επίσκεψη 21-11-2012, 10:47 πμ)
- DOLEZAL, M. et al. (2008) *Conflicts over Islam in Austria, Germany, and Switzerland: Between ethnic citizenship, state-church relations and right-wing populism*, Universität Osnabrück - Workshop 3: Demokratie, Nationalismus und Migration, November
- PESCHKE, D. (2009) 'The Role of Religion for the Integration of Migrants and Institutional Responses in Europe: Some Reflections', *The Ecumenical Review*, v. 61, no 4, pp. 367-380
- THE PEW FORUM ON RELIGION AND PUBLIC LIFE (2011) *The Future of the Global Muslim Population - Projections for 2010-2030* <<http://pewforum.org/The-Future-of-the-Global-Muslim-Population.aspx>> (τελευταία επίσκεψη 2-11-2012, 1:33 μμ)
- WESTFÄLISCHE WILHELMS - UNIVERSITÄT MÜNSTER (2010) *Germans are much less tolerant of Muslims* <http://www.uni-muenster.de/Religion-und-Politik/en/aktuelles/2010/dez/PM_Studie_Religioese_Vielfalt_in_Europa.html> (τελευταία επίσκεψη 23-11-2012, 3:07 μμ)
- WHARTON, B. (2004) *The integration of Islam in the European Union; Prospects and Challenges*, Eliamep Occasional Papers

Συγνευτές

- ΑΓΙΟΥΜΠΙ ΣΑΝΤΙ, Δημοσιογράφος, ανταποκριτής του Al Jazeera στην Αθήνα, 21-5-2011
- ΑΛΙ ΧΑΣΑΝ ΕΛΙΑΣ, πρόεδρος της Σομαλικής Κοινότητας Ελλάδας και μέλος του νεοσυσταθέντος Συμβουλίου Ένταξης Μεταναστών του Δήμου Αθηναίων, 20-5-2011
- ΑΣΛΑΜ ΤΖΑΒΕΝΤ, πρόεδρος της Πακιστανικής Κοινότητας Ελλάδας «Η ΕΝΟΤΗΤΑ» και της Ένωσης Μεταναστών Εργατών, 20-6-2011
- ΔΟΥΡΙΔΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ, Επιστημονική Συνεργάτης του Κέντρου Συμπαραστάσεως Παλινοστούντων Μεταναστών της Εκκλησίας της Ελλάδας, 26-5-2011
- ΕΛΓΑΝΤΟΥΡ ΝΑΪΜ, πρόεδρος του ΔΣ της Μουσουλμανικής Ένωσης Ελλάδος, 17-5-2011
- ΡΟΥΣΣΟΣ ΣΩΤΗΡΗΣ, Αν. Καθηγητής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, επιστημονικός υπεύθυνος του Κέντρου Μεσογειακών, Μεσανατολικών και Ισλαμικών Σπουδών – ΚΕΜΜΙΣ (<http://www.cemmis.edu.gr/>), 20-5-2011
- ΤΑΚΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ, Γενικός Γραμματέας Μεταναστευτικής Πολιτικής του Υπουργείου Εσωτερικών, 17-5-2011
- ΤΡΑΝΑΚΑ ΤΟΥΛΑ, Υπεύθυνη του Διαπολιτισμικού Κέντρου του Δήμου Αθηναίων (Διεύθυνση Αλλοδαπών), 24-5-2011
- ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ, Επ. Καθηγητής του Παντείου Πανεπιστημίου, πρόεδρος της Ελληνικής Ένωσης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, 19-5-2011

Η Φανή Δημητρακοπούλου είναι απόφοιτος του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Ευρωπαϊκές και Διεθνείς Σπουδές» και πτυχιούχος της Νομικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Εργογραφία

Η ΕΡΓΑΣΙΑ ΩΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Μετανάστευση - οικονομία - τεχνολογία: Τιμητικός τόμος για τον Ομότιμο Καθηγητή Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου Ροσέτο Φακιολά

Επιστημονική Επιμέλεια: Αντώνης Κόντης

Συγγραφή κειμένων: Αθανασία Γλυκοφρύδη - Λεοντσίνη, Νίκος Π. Γλυτσός, Μιχάλης Δαμανάκης, Κωνσταντίνος Δουκάκης, Κώστας Θεολόγου, Πάνος Καζάκος, Νικόλαος Κόνσολας, Αντώνης Κόντης, Βύρων Κοτζαμάνης, Γεώργιος Ν. Λεοντσίνης, Λάουρα Μαράτου - Αλιπράντη, Ηλίας Μπεζεβέγκης, Αθανάσιος Παπαδασκαλόπουλος, Αντώνιος Κ. Παπαντωνίου, Μαρία Παπαντωνίου - Φραγκούλη, Ιωάννης Α. Παππάς, Βασίλης Παυλόπουλος, Ξανθή Πετρινώτη, Ευάγγελος Πρόντζας, Ελένη - Ανδριανή Σαμπατάκου, Θ. Π. Τάσιος, Νικόλαος Τζιφάκης, Πάνος Τσακλόγλου, Ροσσέτος Φακιολάς, Ευστάθιος Τ. Φακιολάς, Κωνσταντίνος Ι. Χαζάκης, Ιωάννης Χολέζας, Μανώλης Χριστοφάκης

Εκδόσεις Παπαζήση
Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας
Αθήνα, 2011

Σελίδες: 676
ISBN: 978-960-02-2659-1

Στον τόμο αυτόν περιλαμβάνονται μελέτες γνωστών και καταξιωμένων στο πεδίο τους ειδικών στις θεματικές περιοχές της μετανάστευσης, των διεθνών σχέσεων, της διασποράς, της απασχόλησης, της κοινωνικής πολιτικής και του τρίπτυχου τεχνολογία-οικονομία-εκπαίδευση. Πρόκειται για τις θεματικές περιοχές που οριοθετούν, σε γενικές γραμμές, το εύρος του επιστημονικού έργου του ομότιμου καθηγητή του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου Ροσέτου Φακιολά στον οποίο είναι αφιερωμένη αυτή η συλλογή.

Ο στόχος που επιδιώκεται είναι διπλός: πρώτον, να εκφραστεί η εκτίμηση σ' έναν επιφανή πνευματικό άνθρωπο και, δεύτερον, να επιχειρηθεί η συνέχιση της έρευνας στις θεματικές περιοχές που θεραπεύει και ο Ροσέτος Φακιολάς, με την ανάδειξη ορισμένων διαστάσεών τους υπό το φως των σύγχρονων εξελίξεων.

Η εργασία ως συντελεστής παραγωγής και ο φορέας της, ο άνθρωπος, αποτελούν ένα στέρεο και συνεκτικό νήμα που συνδέει τις τέσσερις θεματικές περιοχές του τόμου· αυτές αναφέρονται σε θεμελιώδεις παράγοντες της αναπτυξιακής διαδικασίας και ευρύτερα του κοινωνικού και πολιτικού συστήματος κάθε χώρας.

Η πρώτη θεματική ενότητα, με τίτλο "Μετανάστευση", επικεντρώνεται στα νέα πολύπλοκα και πολυδιάστατα ζητήματα που επιδρούν στην κοινωνική, οικονομική, πολιτική και πολιτισμική ταυτότητα της Ελλάδας, ως χώρας υποδοχής μεταναστών, ζητήματα τα οποία εξετάζονται υπό το πρίσμα της εξωτερικής και της εσωτερικής μεταναστευτικής πολιτικής.

Η δεύτερη θεματική, που τιτλοφορείται "Διεθνείς Σχέσεις - Διασπορά", αναφέρεται στον σχηματισμό ενός μεγάλου αποθέματος Ελλήνων της διασποράς και στις πολυσχιδείς σχέσεις μεταξύ των διαφορετικών τμημάτων της διασποράς και της μητρόπολης. Εξετάζονται επίσης οι διεθνείς μεταναστευτικές κινήσεις της σύγχρονης περιόδου της παγκοσμιοποίησης, οι οποίες συνοδεύονται από μεταλλάξεις στις διεθνείς σχέσεις και στους περιφερειακούς και διεθνείς οργανισμούς.

Η τρίτη θεματική, "Απασχόληση - Κοινωνική πολιτική", εξετάζει τις σημαντικές αναδιανεμητικές μεταβολές στα εισοδηματικά μερίδια των κοινωνικών στρωμάτων και των συντελεστών παραγωγής.

Τέλος η τέταρτη θεματική, με τίτλο "Τεχνολογία - Οικονομία - Εκπαίδευση", αναφέρεται στην επίδραση της παγκοσμιοποίησης και της ευρωπαϊκής οικονομικής ολοκλήρωσης στην εθνική οικονομία και στους επιμέρους τομείς της απασχόλησης και της κοινωνικής πολιτικής. Η τεχνολογία προσεγγίζεται υπό το πρίσμα της συμβολής της στην οικονομική ανάπτυξη (Οικονομική της Τεχνολογίας) από αρχαιότατων χρόνων μέχρι σήμερα, ενώ η σχολική και εξωσχολική εκπαίδευση αλλά και η εκμάθηση κατά την εργασία (Θεωρία της Ενδογενούς Ανάπτυξης) εξετάζονται σε συνάρτηση με τη σημασία του ανθρώπινου κεφαλαίου στην οικονομική ανάπτυξη.

Εργογραφία

Μετανάστες στην Ελλάδα Απασχόληση και ένταξη στις τοπικές κοινωνίες

Επιμέλεια: Χαράλαμπος Κασίμης, Απόστολος Γ. Παπαδόπουλος

Κείμενα: Ισαβέλλα Γιδαράκου, Ρουμπίνη Γρώπα, Σταύρος Ζωγραφάκης, Θεόδωρος Ιωσηφίδης, Τζένιφερ Καβουνίδη, Λεωνίδας Καζακόπουλος, Χαράλαμπος Κασίμης, Απόστολος Καψάλης, Αθανάσιος Κίζος, Ουρανία Λαγογιάννη, Λόης Λαμπριανίδης, Θεόδωρος Μητράκος, Απόστολος Γ. Παπαδόπουλος, Μιχάλης Πέτρου, Θεοδόσης Συκάς, Άννα Τριανταφυλλίδου, Γιάννης Δραγασάκης, Αλέξανδρος Ζαβός, Νίκος Καραθανασόπουλος, Λούκα Κατσέλη, Έλσα Παπαδημητρίου, Παύλος Τσίμας

Οι μετανάστες αποτελούν ίσως το πιο πολυσυζητημένο θέμα στη σύγχρονη ελληνική κοινωνία, σε μια συγκυρία κατά την οποία η οικονομική κρίση έχει λειτουργήσει καταλυτικά για τη διάχυση της ανασφάλειας στον γηγενή πληθυσμό. Το ελληνικό κράτος δεν ήταν προετοιμασμένο να δεχτεί τόσο μεγάλο αριθμό μεταναστών σε τόσο σύντομο

χρονικό διάστημα. Επέδειξε διστακτικότητα και αμφιθυμία στην προώθηση του απαραίτητου θεσμικού πλαισίου για τη νομιμοποίηση και την ένταξή τους στη ελληνική κοινωνία. Αυτός ο αρχικός αιφνιδιασμός ουδέποτε ξεπεράστηκε πλήρως.

Στην Ελλάδα, όπως και στον υπόλοιπο ευρωπαϊκό Νότο, οι μετανάστες που στην πλειονότητά τους εισήλθαν στη χώρα με μη νόμιμο τρόπο έχουν τροφοδοτήσει την άτυπη αγορά εργασίας. Ακόμη και όταν καταφέρουν να γίνουν νόμιμοι, οι διαθέσιμες γι' αυτούς θέσεις εργασίας προϋποθέτουν χαμηλή εξειδίκευση, ενώ συνεπάγονται χαμηλές αμοιβές, σημαντικό μόχθο και περιορισμένες ευκαιρίες για τη βελτίωση της κοινωνικής και επαγγελματικής τους κατάστασης.

Παρότι το μεταναστευτικό φαινόμενο προσεγγίζεται συνήθως σε εθνικό επίπεδο, το τοπικό επίπεδο θεωρείται το πλέον κατάλληλο για να μελετηθεί η συνάρθρωση των οικονομικών, κοινωνικών, πολιτικών και πολιτισμικών διαστάσεών του. Ο συλλογικός αυτός τόμος στοχεύει στην κατανόηση του ζητήματος μέσα

από την ανάλυση του γενικότερου οικονομικού και θεσμικού πλαισίου της ένταξης των μεταναστών στην αγορά εργασίας (στα τέσσερα κείμενα του πρώτου μέρους), καθώς και από τις επιμέρους αναλύσεις εμπειρικών ερευνών (στα πέντε κείμενα του δεύτερου μέρους), στις οποίες αποτυπώνονται οι τοπικές διαστάσεις της απασχόλησης και κινητικότητας των μεταναστών σε διαφορετικές περιοχές της χώρας.

Τα κείμενα του τόμου στηρίζονται σε εισηγήσεις που έγιναν σε ημερίδα διοργανωμένη από το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών (Αθήνα, 31 Οκτωβρίου 2008), όπου παρουσιάστηκαν τα αποτελέσματα του ερευνητικού προγράμματος "Το ανθρώπινο δυναμικό και ο σχεδιασμός της ανάπτυξης στις δύο πλευρές του Ιονίου Πελάγους" (Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, 2006-2008), καθώς και ευρήματα άλλων συναφών ερευνών. Η ημερίδα ολοκληρώθηκε με στρογγυλό τραπέζι στο οποίο συμμετείχαν εκπρόσωποι κομμάτων του ελληνικού κοινοβουλίου. Η συζήτηση αυτή, γύρω από τις πολιτικές διαστάσεις του μεταναστευτικού φαινομένου την εποχή ακριβώς που ξεσπούσε η κρίση, παρατίθεται σε παράρτημα στο τέλος του τόμου.

ISBN: 978-960-221-556-2

Σελίδες: 486

Έτος έκδοσης: 2012

Εκδόσεις: Αλεξάνδρεια

Η κοινωνική ενσωμάτωση των μεταναστών στην Ελλάδα Εργασία, εκπαίδευση, ταυτότητες

Επιμέλεια: Αντώνης Μωυσίδης, Δέσποινα Β. Παπαδοπούλου

Κείμενα: Δέσποινα Β. Παπαδοπούλου, Απόστολος Καψάλης, Γαβριήλ Ν. Αμίσης, Κωνσταντίνα Σκλάβου, Ελένη Πρόκου, Μαριαγγέλα Βέικου, Ιφιγένεια Κοκκάλη

Το ζήτημα της μεταναστευτικής πολιτικής παρουσιάζει σοβαρές ελλείψεις τόσο στην Ελλάδα όσο και σε ολόκληρη την Ευρώπη. Η μετανάστευση αποτελεί μια ωρολογιακή βόμβα στην καρδιά της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα κείμενα του τόμου αυτού επικεντρώνονται σε ένα από τα ζητήματα που συνδέονται με τη μετανάστευση: στην κοινωνική ενσωμάτωση.

Εργογραφία

Επιχειρείται η διασαφήνιση του επιστημονικού όρου "κοινωνική ενσωμάτωση" και η σχέση του με τον όρο "ένταξη". Αναλύονται οι διαδικασίες κοινωνικής ενσωμάτωσης στους τομείς της εργασίας, της εκπαίδευσης και της κατασκευής εθνικών ταυτοτήτων, στους κόλπους της ελληνικής κοινωνίας. Σε μια πολύ δύσκολη συγκυρία και με τη μεταναστευτική παρουσία να αποτελεί αντικείμενο αμφισβήτησης λόγω οικονομικής κρίσης, στο παρόν βιβλίο αναδεικνύονται κάποιες από τις σκοτεινές και αντιφατικές όψεις του αγαπημένου αλλά και ασαφούς όρου "κοινωνική ενσωμάτωση" στην ελληνική κοινωνία.

ISBN: 978-960-218-721-0

Έτος έκδοσης: 2011

Εκδόσεις: Κριτική

Σελίδες: 269

“Κοινότητες” μεταναστών και εργασιακή αντιπροσώπηση

Θεόδωρος Φούσκας

Η κοινωνιολογική έρευνα στο παρόν βιβλίο υπογραμμίζει ότι η απουσία μόνιμης απασχόλησης και ο περιορισμός των μεταναστών σε περιστασιακά, χαμηλού κύρους επαγγέλματα τους απομακρύνουν τόσο από συλλογικές όσο και από ατομικές οργανωμένες διεκδικήσεις. Η μελέτη, εισάγοντας μια νέα οπτική στην πραγμάτευση του μετανα-

στευτικού φαινομένου στην Ελλάδα, συνεισφέρει σημαντικά στην αντίστοιχη διεθνή έρευνα και βιβλιογραφία για τη συλλογική οργάνωση των μεταναστευτικών πληθυσμών και τις επιπτώσεις των σύγχρονων μορφών εργασίας. Καθίσταται έτσι ένα εξαιρετικά χρήσιμο εγχειρίδιο για ερευνητές και φοιτητές, δημόσιες υπηρεσίες ή οργανισμούς και για όσους ασχολούνται με το φαινόμενο της μετανάστευσης και τη μεταναστευτική πολιτική.

Στο πρώτο μέρος του βιβλίου, επιχειρείται η θεωρητική αποσαφήνιση των εννοιών της "κοινότητας", της εργασιακής-επαγγελματικής κοινότητας και της χαμηλού κύρους εργασίας στο πλαίσιο της μετανάστευσης· εξετάζονται οι τύποι των μεταναστευτικών κοινοτικών οργανώσεων καθώς και η στάση των συνδικάτων των χωρών υποδοχής απέναντι στους

μετανάστες, ενώ επιδιώκεται τόσο μια επισκόπηση των διεθνών εμπειρικών ερευνών, όσο και μια ιστορική αναδρομή διαφόρων ειδών μεταναστευτικών κοινοτήτων δίνοντας έμφαση σε μελέτες που ερευνούν τις εργασιακές κοινότητες και την επιρροή των συνθηκών απασχόλησης σε συλλογικές δράσεις εκπροσώπησης.

Στο δεύτερο μέρος του βιβλίου, ερευνώνται οι περιπτώσεις των Αιγυπτίων, Αλβανών, Μπαγκλαντεσιανών, Παλαιστινίων και Φιλιππινέζων μεταναστών και των "εργασιακών" συλλόγων τους "Ενώση Αιγυπτίων Εργαζομένων στην Ελλάδα, EL RAPTA", "Εργατικός Σύλλογος Αλβανών Μεταναστών στην Ελλάδα", "Ενώση Εργαζομένων Μεταναστών Μπανγκλαντές Ελλάδος", "Ενώση Παλαιστινίων Εργαζομένων στην Ελλάδα" και "Ενώση Αλληλεγγύης των Φιλιππινέζων Εργαζομένων στην Ελλάδα, KASAPI-HELLAS". Ειδικότερα, αναλύονται οι επιπτώσεις απασχόλησης και της εργασίας στις μορφές συλλογικής εκπροσώπησης. Επίσης, διερευνάται η κοινωνική ταυτότητα που απορρέει από την οικονομική δραστηριότητα καθώς και οι ρόλοι και τα πρότυπα που διαμορφώνονται στο χώρο της εργασίας.

ISBN: 978-960-02-2685-0

Σελίδες: 777

Έτος έκδοσης: 2012

Εκδόσεις: Παπαζήση

Deterritorialising the nation? Internet and the politics of the Greek-American diaspora

Koukoutsaki-Monnier, Angeliki

Nations and Nationalism
2012 Volume 18, Issue 4
pp.663–683
doi: [10.1111/j.1469-8129.2012.00542.x](https://doi.org/10.1111/j.1469-8129.2012.00542.x)

Abstract:

In this article, analysis focuses on the websites of Greek-American diaspora organisations. The aim is to study these media outlets on two

levels: (1) with regard to their communication function(s), in order to understand the spectrum of usages they offer to their visitors; and (2) with regard

Εργογραφία

to the way they signify identity specificity at the crossroads of a parallel ethnic or national adherence. The low interactivity constitutes one of the general features of the media analysed. The persistence of the nation as the framework to apprehend collective belonging and the interaction with the 'other' is another recurrent and important element. The 'identity specificity' of the Greek diaspora community is not presented in articulation to the host society, but in terms of a continuous attachment to a 'mother-nation', as a historic and cultural entity. The nationhood claimed and promoted in this manner is ethnic and cultural, and it espouses the form of an ecumenical and transcendent Hellenism.

Immigrant Populations and the Labour Market in Greece at the Beginning of the Twenty-First Century

Gavalas, Vasilis S., Korres, George M., and Giannakos, Apostolos

International Migration 2012, Early View
pp. xx-xx
doi: [10.1111/j.1468-2435.2012.00742.x](https://doi.org/10.1111/j.1468-2435.2012.00742.x)

Abstract:

Our purpose in undertaking this research is to methodically map the labour market circumstances of the main immigrant groups in Greece. We classify all of the Districts of Greece into three categories (Diverse, Mixed and Unmixed) according to the ethnic composition of each District. We measure how the employment status of the immigrants varies (1) according to the ethnic group and sex of the immigrant, and (2) according to the ethnic composition and economic structure of a District. In general, the majority of immigrants exhibit lower unemployment and higher economic activity rates than the indigenous Greeks. Three immigrant groups (Albanians, Bulgarians and "Other"), which make up two-thirds of the foreign-born population of Greece, have lower unemployment rates than the national average, and lower rates than Greeks as

well. The poorest labour market outcomes are observed in Unmixed and Mixed Districts, whereas Diverse Districts are better off. At the regional level, the most disadvantaged Geographical Department is the Ionian Islands, since it presents the highest unemployment rates for the general population for both sexes. With regard to sex-differential unemployment across immigrant groups, we found that women exhibit higher unemployment than men in almost every ethnic group.

Συμμετοχή των μεταναστών δεύτερης γενιάς στο εκπαιδευτικό σύστημα και ένταξη στην αγορά εργασίας

Χρυσάκης Μανώλης, Μπαλούρδος Διονύσης, Τραμουντάνης Άγγελος,

Το Κοινωνικό Πορτραίτο της Ελλάδας 2012: Όψεις της Κρίσης
Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, Αθήνα
σελ 123-156

Σύνδεσμος:

http://www2.ekke.gr/images/PDF/Social_portrait_2012.pdf

Το παρόν άρθρο εξετάζει τις ποσοτικές και ποιοτικές διαστάσεις της ένταξης ή μη των μεταναστών δεύτερης γενιάς στο εκπαιδευτικό σύστημα και την αγορά εργασίας. Αξιοποιεί τα ευρήματα πρόσφατης πανελλαδικής έρευνας πεδίου (στην οποία συμμετείχε και το ΕΚΚΕ) προκειμένου να αξιολογήσει τις διαστάσεις που διευκολύνουν την κοινωνική ενσωμάτωση και αποτρέπουν φαινόμενα κοινωνικού αποκλεισμού των μεταναστών, που είτε γεννήθηκαν στην Ελλάδα από γονείς μετανάστες, ή ήρθαν στη χώρα σε μικρή ηλικία. Ειδικότερα, η ανάλυση των ευρημάτων εστιάζει στη συμμετοχή των μεταναστών δεύτερης γενιάς στην εκπαίδευση και τα εκπαιδευτικά τους χαρακτηριστικά, καθώς και στη σχέση τους με την αγορά εργασίας. Ακολουθώντας, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα από την εφαρμογή ενός οικονομετρικού μοντέλου πολυμεταβλητής ανάλυσης των δεδομένων της επιτόπιας έρευνας για τη διερεύνηση της σχέσης που υφίσταται

Εργογραφία

ανάμεσα στη σχολική εκπαίδευση και την απορρόφηση των μεταναστών δεύτερης γενιάς από την αγορά εργασίας. Τέλος, η παρούσα εργασία ολοκληρώνεται με τα συμπεράσματα της πρωτογενούς έρευνας πεδίου και της πολυμεταβλητής ανάλυσης, με έμφαση στην ανάδειξη του ρόλου της εκπαίδευσης στην κοινωνική ενσωμάτωση των μεταναστών δεύτερης γενιάς στην Ελλάδα, και με την κατάθεση κάποιων πρώτων προτάσεων πολιτικής προς αυτή την κατεύθυνση.

Immigrants' employment strategies and their economic welfare: the case of the Greek countryside

Labrianidis Lois & Sykas Theodosis

Southeast European and Black Sea Studies
2011, Volume 11, Issue 2
pp.133-153

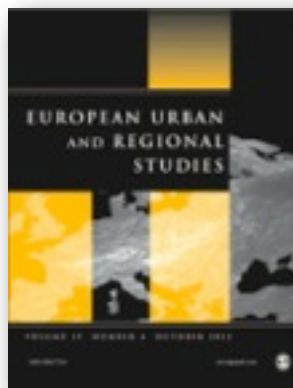
doi:
[10.1080/14683857.2011.587255](https://doi.org/10.1080/14683857.2011.587255)

the insufficient income of agricultural work, IWA develop employment strategies to improve their economic status. Specifically, we find that IWA develop two distinct and substitute strategies: multi-employment and movements following the crops. These strategies are processes of IWA integration into the local economies and adaptation to the structural changes in the countryside's labour markets that took place prior to and during the transformation of Greece into an immigrants' host country. Therefore, on the one hand, the employment strategies developed by IWA are different in different rural areas reflecting their particular economic structure. On the other hand, IWA with different socioeconomic characteristics opt for different strategies.

Abstract: We investigate the employment strategies developed by Immigrants Working in Agriculture – 'IWA' – in Greece. To counter seasonality and

Return migration: Evidence from a reception country with a short migration history

Loizou Efstratios, Michailidis Anastasios and Karasavvoglou Anastasios

European Urban and Regional Studies
July 2012

DOI:
[10.1177/0969776412444507](https://doi.org/10.1177/0969776412444507)

the identification of such determinants where the host country has become a reception country relatively recently. The main objective of this paper is to identify the determinants influencing the decisions of Albanian migrants in Greece to return home. Research is based on quantitative analysis techniques applied to a survey sample of 200 Albanian migrants returning from Greece to Albania. Results indicate that the main determinants driving them back home include the difficulty of integrating into Greek society, racism and failure to find work. Despite certain limitations of the study, the unconventional return migration determinants identified may become key considerations for migration policy makers for many related policy issues in cases where the reception country has a short history of migration.

Abstract: Much discussion can be found in the literature on the determinants of immigrants' decisions to repatriate. Yet, missing is

Προκειμένου να συμπεριληφθούν πρόσφατες εργασίες - κείμενά σας στο τμήμα "Εργογραφία", επικοινωνήστε ηλεκτρονικά με το [Ε.Μ.ΜΕ.Δ.Ι.Α.](mailto:EMMEDIA@upatd.gr)

Εργογραφία

Οικονομική κρίση και η μετανάστευση των Ελλήνων, & Οικονομική κρίση, μετανάστευση στην Ελλάδα και σχετικές πολιτικές

Καβουνίδη, Τζέννιφερ

Οικονομικές Εξελίξεις
Τεύχος 17 (Φεβρουάριος 2012)
σελ 32-34 & 53-59

Σύνδεσμος: http://www.kepe.gr/pdf/Outlook/teuxos_17gr.pdf

Ethnic identity and immigrants' wages in Greece

Nick Drydakis

International Journal of Intercultural Relations
2012, Volume 36, Issue 3
pp.389-402

DOI: [10.1016/j.ijintrel.2011.09.002](https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2011.09.002)

This study investigates the impact of ethnic identity on Albanian, Bulgarian, Romanian, Georgian, and

Russian wages in Greece. Treating ethnic identity as a composite of language, cultural habits, ethnic-self identification, societal interaction, and future citizenship plans, the estimations suggest that assimilation and integration are positively associated with immigrant wages, while separation and marginalisation are negatively associated with immigrant wages, after considering various demographic and pre- and post-immigration characteristics. In addition, dramatic wage growth for fully assimilated and integrated immigrants, and vast

wage losses for totally separated and marginalised immigrants are estimated. A healthy Greek – as well as a European – immigration system should recognise labour immigration flows and the potential of repeat immigration and evaluate the cornerstone features of ethnic identity.

Μίσος στους δρόμους: Η ξενοφοβική βία στην Ελλάδα

Human Rights Watch

Σύνδεσμος: <http://www.hrw.org/node/108573>

Σύνοψη:

Στην 92σέλιδη έκθεση τεκμηριώνεται η απροθυμία των διωκτικών και δικαστικών αρχών να αποτρέψουν τις αυξανόμενες επιθέσεις σε βάρος μεταναστών και να τιμωρήσουν τους δράστες. Παρά τη σαφή επαναληπτικότητα των περιστατικών βίας και την αυξητική τάση

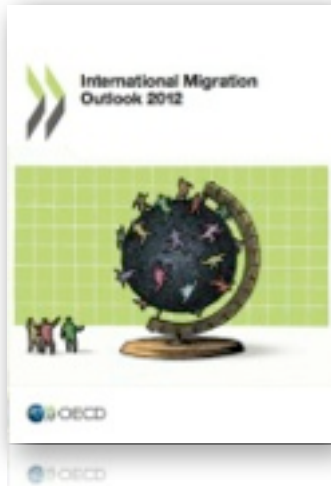
που καταδεικνύουν τα στοιχεία, οι αστυνομικές αρχές δεν έχουν κατορθώσει να παρέμβουν αποτελεσματικά με σκοπό την προστασία των θυμάτων και τη λογοδοσία των δραστών, διαπίστωσε η Human Rights Watch. Οι αρχές εξακολουθούν να μην διαθέτουν προληπτική στρατηγική αστυνόμευσης, ενώ τα θύματα αποθαρρύνονται από την υποβολή εγκλήσεων ή μηνύσεων. Μέχρι σήμερα, ουδείς έχει καταδικαστεί βάσει νομοθετικής διάταξης του 2008 που αφορά τα εγκλήματα μίσους.

International Migration Outlook
2012

OECD

ISBN 978-92-64-17720-8 (print)

978-92-64-17723-9 (PDF)

DOI: [10.1787/migr_outlook-2012-en](https://doi.org/10.1787/migr_outlook-2012-en)

This publication constitutes the thirty-sixth report of the OECD's Continuous Reporting System on Migration. The report is divided into four parts plus a statistical annex. Part I contains three main sections. The first of these provides a broad overview of recent trends in international migration

flows. In 2010 permanent migration to the OECD reached 4.1 million and temporary migration 1.9 million, an annual decline of 3 and 6% respectively. The strongest drop in permanent-type migration was recorded for labour migration, as well as, in Europe, free movement migration. Other categories of migration, namely family and humanitarian migration, less responsive to economic conditions, saw smaller changes compared with 2009. Preliminary figures for 2011 show that immigration started to increase again in most European OECD countries, as well as in Australia and New Zealand.

The second section of Part I takes a close look at the impact of the economic crisis on the employment situation of immigrants. Overall, in OECD countries, the foreign-born unemployment rate increased by four percentage points between 2008 and 2011, compared with 2.5 points for the native-born. The report also outlines some forthcoming challenges, including addressing long-term unemployment of immigrants, and the integration of young migrants in the labour market, which appears to be one of the most vulnerable groups.

The final section of Part I highlights major changes in migration policy. It specifically looks at the impact of the recent economic crisis on the management of labour migration and presents recent policy changes on family and humanitarian migration as well as on

border controls, which generally illustrate a tightening of migration legislation.

Parts II and III are devoted to special topics. The first one analyses the contribution of migration to labour force changes by education level and occupation in the past decade. The second special chapter emphasises the growing importance of Asian migration to OECD countries and identifies upcoming challenges to existing labour migration systems in Asia.

Part IV presents succinct country-specific notes and statistics on developments in international migration movements and policies in OECD countries in recent years. Finally the statistical annex includes a broad selection of recent and historical statistics on immigrant flows, foreign and foreign-born populations, naturalisations and migrant workers.

3rd Annual Report on Immigration
and Asylum (2011)

European Commission

Σύνδεσμος: http://ec.europa.eu/home-affairs/doc_centre/immigration/docs/COM%202012%20250%20final%201_EN_ACT_part1_v5.pdf

This Report presents a forward-looking analysis of EU policy on immigration and international protection based on developments in 2011, an important year for the EU in many respects, with consequent

impact also on migration policy. Not only did the economic crisis continue to burden the EU's economy and growth, there were also the dramatic events of the Arab Spring and increasing migratory pressure on the EU's external borders, notably those bordering the Mediterranean and in the South East, plus the consequences arising from the misuse of visa liberalisation. These events served to further emphasise the need for a coherent, balanced EU migration policy which is both dynamic, to respond to short-term needs, and strategic, providing a longer-term vision.

Στατιστικά Στοιχεία

Αποδόσεις Ιθαγένειας 1998-2010

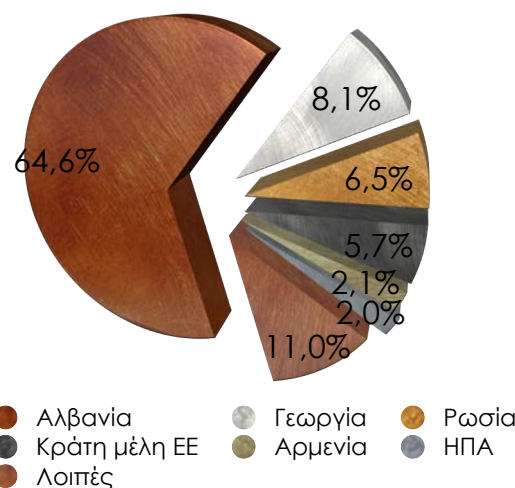
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
EU-27	528.0	579.7	693.9	663.3	662.5	651.9	719.1	723.6	735.9	707.1	698.6	776.1	810.5
Belgium	34.0	24.2	62.0	62.2	46.4	33.7	34.8	31.5	31.9	36.1	37.7	32.8	34.6
Denmark	10.3	12.4	18.8	11.9	17.3	6.6	15.0	10.2	8.0	3.6	6.0	6.9	4.0
Germany	106.8	143.1	186.7	180.3	154.4	140.7	127.2	117.2	124.6	113.0	94.5	96.1	104.6
Ireland	1.5	1.4	1.1	2.8	-	4.0	3.8	4.1	5.8	4.6	3.2	4.5	6.4
Greece	0.8	-	-	-	-	1.9	1.4	1.7	2.0	3.9	16.9	17.0	9.4
Spain	12.6	16.4	16.7	16.7	21.8	26.5	38.2	42.9	62.4	71.9	84.2	79.6	123.7
France	123.8	147.5	150.0	127.5	128.1	144.6	168.8	154.8	147.9	132.0	137.3	135.8	143.3
Italy	12.0	11.3	9.6	10.4	10.7	13.4	19.1	28.7	35.3	45.5	53.7	59.4	65.9
Cyprus	-	0.1	0.3	-	0.1	0.2	4.5	4.0	2.9	2.8	3.5	4.1	1.9
Latvia	-	12.9	13.5	9.9	9.4	10.0	17.2	20.1	19.0	8.3	4.2	3.2	3.7
Luxembourg	0.6	0.5	0.7	0.5	0.8	0.8	0.8	1.0	1.1	1.2	1.2	4.0	4.3
Hungary	6.2	6.1	5.4	8.6	3.4	5.3	5.4	9.9	6.1	8.4	8.1	5.8	6.1
Netherlands	59.2	62.1	50.0	46.7	45.3	28.8	26.2	28.5	29.1	30.7	28.2	29.8	26.3
Austria	17.8	-	24.3	31.7	36.0	44.7	41.6	34.9	25.7	14.0	10.3	8.0	6.1
Poland	-	-	1.4	1.1	1.2	1.7	1.9	2.9	1.1	1.5	1.8	2.5	2.9
Portugal	0.5	1.2	1.6	2.2	2.7	2.4	2.9	3.0	4.4	-	22.4	25.6	21.8
Slovenia	3.3	2.3	2.1	1.3	2.8	3.3	3.3	2.7	3.2	1.6	1.7	1.8	1.8
Finland	4.0	4.7	3.0	2.7	3.0	4.5	6.9	5.7	4.4	4.8	6.7	3.4	4.3
Sweden	46.5	37.8	43.5	36.4	37.7	33.2	28.9	39.6	51.2	33.6	30.5	29.5	32.5
U.K.	53.9	54.9	82.2	89.8	120.1	130.5	148.3	161.8	154.0	164.5	129.3	203.3	194.8
Norway	9.2	8.0	9.5	10.8	9.0	7.9	8.2	12.7	12.0	14.9	10.3	11.4	11.6
Switzerland	21.3	20.4	28.7	27.6	36.5	35.4	35.7	38.4	46.7	43.9	44.4	43.4	39.3

Πηγή: Eurostat

http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_acq&lang=en

Κύριες προηγούμενες ιθαγένειες των ατόμων που απέκτησαν την ελληνική ιθαγένεια το 2010

Χώρα	Ποσοστό
Αλβανία	64,6
Γεωργία	8,1
Ρωσία	6,5
Κράτη μέλη ΕΕ	5,7
Αρμενία	2,1
ΗΠΑ	2,0
Λοιπές	11

Πηγή: Eurostat

http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_acq&lang=en

Ερευνητική Δραστηριότητα

Ανάθεση εκπόνησης στο Ε.Μ.ΜΕ.ΔΙΑ. της Ετήσιας Έκθεσης Αναφοράς για τη Μετανάστευση και το Άσυλο, στο πλαίσιο του ετήσιου προγράμματος EMN (European Migration Network - Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης) 2012.

Με την υπ' αριθμ. 41467/ 31-10-2012 απόφαση του Υπουργείου Εσωτερικών, ανατέθηκε στο Εργαστήριο Μελέτης της Μετανάστευσης και Διασποράς (Ε.Μ.ΜΕ.ΔΙΑ.) η εκπόνηση Μελέτης για την Ετήσια Έκθεση Αναφοράς για τη Μετανάστευση και το Άσυλο, όπως προβλέπεται από το ετήσιο πρόγραμμα EMN (European Migration Network - Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης) 2012.

Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης (ΕΔΜ) θεσπίστηκε το 2003, αρχικά ως προπαρασκευαστική δράση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, έχοντας σκοπό την παροχή στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και στα κράτη-μέλη αντικειμενικών, αξιόπιστων, συγκρίσιμων, επικαιροποιημένων και ενημερωμένων δεδομένων για τη μετανάστευση και το άσυλο, ώστε να στηριχτεί η χάραξη της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης και κατ' επέκταση των οικείων εθνικών πολιτικών στους τομείς αυτούς. Ακολούθως, το Συμβούλιο της ΕΕ, το 2008, με την υπ' αριθμ. 381/2008/ΕΚ Απόφαση, ίδρυσε το

Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης (ΕΔΜ), ως μόνιμη πλέον δομή, η οποία θα λειτουργεί στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τη συμμετοχή των κ-μ με σκοπό την επίτευξη των ανωτέρω στόχων.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το EMN και τις εργασίες του, μπορούν να αναζητηθούν στην ιστοσελίδα

<http://emn.intrasoft-intl.com/html/index.html>

ή στον ελληνικό ιστότοπο

<http://emn.ypes.gr>

Συμμετοχή στελεχών του Ε.Μ.ΜΕ.ΔΙΑ. στο Έργο 2.1.β/11:

Μετα-ανάλυση των ερευνών που έχουν διεξαχθεί για τη μετανάστευση σε σημαντικά και σχετικά με την ένταξη πεδία (υγεία, κοινωνική ασφάλιση, εργασία, εκπαίδευση κ.λπ.), του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ένταξης, Ετήσιο Πρόγραμμα 2011

Με την υπ' αριθμ. οικ. 33756/12/ 08. 11. 2012 Απόφαση Ένταξης Δράσης, ανατέθηκε στην Κοινοπραξία Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ) - Intraway Ε.Π.Ε., η υλοποίηση του Έργου 2.1.β/11: Μετα-ανάλυση των ερευνών που έχουν διεξαχθεί για τη μετανάστευση σε σημαντικά και σχετικά με την ένταξη πεδία (υγεία, κοινωνική ασφάλιση, εργασία, εκπαίδευση κ.λπ.), στο πλαίσιο του Ετήσιου Προγράμματος 2011 του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ένταξης Υπηκόων Τρίτων Χωρών.

Προδιαγραφές του Έργου:

Η ολοένα αυξανόμενη πληροφόρηση στο ευρύτερο θέμα της ενσωμάτωσης των υπηκόων τρίτων χωρών στην ελληνική κοινωνία, καθώς και η ανάγκη για έγκυρες και έγκαιρες αποφάσεις στον εν λόγω τομέα, καθιστούν απαραίτητη τη σύνθεση των ευρημάτων που προέρχονται από το πλήθος των μελετών που έχουν διεξαχθεί.

Αντικείμενο του έργου είναι ο εντοπισμός πηγών δεδομένων, η συστηματική ανασκόπηση, η κωδικοποίηση, σύνθεση, ερμηνεία και μετακριτική προσέγγιση των ποσοτικών και ποιοτικών εμπειρικών ερευνών που έχουν ως αντικείμενο μελέτης τη διαδικασία ενσωμάτωσης των Υ.Τ.Χ. στην ελληνική κοινωνία από τις αρχές της δεκαετίας του '90 μέχρι και σήμερα. Μέσα

από την εν λόγω διαδικασία επιδιώκεται συμπληρωματικά η ανίχνευση, εκτίμηση και συνυπολογισμός της ετερογένειας των ευρημάτων, καθώς επίσης και η απάντηση σε ερωτήματα που δεν είχαν προσεγγίσει οι πρωτογενείς μελέτες.

Στόχοι του προγράμματος είναι:

- Η σύνθεση των δεδομένων που προκύπτουν από διαφορετικές μελέτες και η δυνατότητα εφαρμογής μιας βασισμένης στη γνώση αποτελεσματικότερης μεταναστευτικής πολιτικής και πολιτικής ένταξης των Υ.Τ.Χ.
- Η Αύξηση της στατιστικής ισχύος και ακρίβειας των πορισμάτων που αφορούν στην ενσωμάτωση των Υ.Τ.Χ. στην ελληνική κοινωνία.
- Ενίσχυση των μηχανισμών σχεδιασμού και εφαρμογής πολιτικών και προγραμμάτων για την κοινωνική ένταξη των Υ.Τ.Χ.

Το Ε.Μ.ΜΕ.ΔΙΑ. συμμετέχει στην εν λόγω δράση με τη συμμετοχή του διευθυντή Αντώνη Κόντη και του επιστημονικού συνεργάτη Μάρκου Παπακωνσταντή.

Εργαστήριο Μελέτης της Μετανάστευσης και της Διασποράς

Ιστορικό - Ίδρυση - Διοίκηση

Το Εργαστήριο Μελέτης της Μετανάστευσης και Διασποράς (Ε.Μ.ΜΕ.ΔΙΑ.) ιδρύθηκε το 2000 στο πλαίσιο του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, προκειμένου να ικανοποιήσει την ανάγκη της χώρας μας από ένα βήμα αποκλειστικής μελέτης της μετανάστευσης και διασποράς, όπως αυτές βιώνονται σήμερα στην Ελλάδα, αλλά και παγκοσμίως. Το Ε.Μ.ΜΕ.ΔΙΑ. διευθύνεται από τον Αναπληρωτή Καθηγητή Αντώνιο Κόντη, Διευθυντή του Τομέα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών, και μέλος ΔΕΠ του τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Εκδοτική Δραστηριότητα

Σειρά Ειδικών Μελετών της Μετανάστευσης και Διασποράς

1. ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΔΙΑΣΠΟΡΑ

Robin Cohen

Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2003

2. ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΣΥΛΟΥ:

Κέντρα Υποδοχής Προσφύγων και Αιτούντες Άσυλο με απορριφθείσα Αίτηση Ασύλου

Α. Κόντης, Η. Πετράκου, Ν. Τάτσης, Ν. Χλέπας

Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2005

3. ΝΑ ΦΕΥΓΕΙΣ ΚΑΙ ΝΑ ΡΙΖΩΝΕΙΣ:

Η εγκατάσταση των Ελλήνων Ποντίων απο την Πρώην Σοβιετική Ένωση στη Θράκη και στην Αθήνα.

Μάρη Λαυρεντιάδου

Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2006

4. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

Επιστημονική Επιμέλεια: Αντώνης Κόντης.

Κείμενα: Θεόδωρος Ιωσηφίδης, Αντώνης Κόντης, Μάρη Λαυρεντιάδου, Δέσποινα Π. Παπαδοπούλου,

Ελένη - Ανδριανή Σαμπατάκου

Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2009

5. ΕΡΜΗΝΕΥΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Νομοθετική, Θεσμική, Επιχειρησιακή Εξέλιξη. Δρώντες, Δομές και Διάδραση.

Ελένη - Ανδριανή Σαμπατάκου

Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2010

6. Η ΕΡΓΑΣΙΑ ΩΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Μετανάστευση - οικονομία - τεχνολογία: Τιμητικός τόμος για τον Ομότιμο Καθηγητή Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου Ροσέτο Φακιολά

Επιστημονική Επιμέλεια: Αντώνης Κόντης.

Εκδόσεις Παπαζήση, Πανεπ. Εκδόσεις Θεσσαλίας, Αθήνα, 2011

7. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΙΑΣΠΟΡΑ ΣΤΗΝ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ

Επιμέλεια: Αντώνης Κόντης, Νικόλαος Τάτσης

Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2012

Κείμενα Εργασίας

1: Μετανάστευση, ενσωμάτωση και ιδιότητα του πολίτη: κριτική θεώρηση

Δέσποινα Π. Παπαδοπούλου

Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2006

Σελίδες 86

2: Πόλη και Μετανάστευση: θεωρητικές προσεγγίσεις χωρο-κοινωνικών διαδικασιών

Μάρη Λαυρεντιάδου

Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2006

Σελίδες 75

3: Ελλάδα, Ισπανία, Ιταλία: κοινοτικές μεσογειακές «πύλες» της παράνομης μετανάστευσης

Ευαγγελία

Χιονάτου

Αθήνα 2012,

Σελίδες 80

Για να λαμβάνετε το "Μετανάστευσης Επίκαιρα", στείλτε email με θέμα "Subscribe" στο emedia@ppa.uoa.gr